

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Verus Ecclesiasticus Vocationem suam cognoscendi
Avidus, Eidemqve Correspondendi Studiosus**

Mansi, Giuseppe

Francofurti ad Mœnum, 1693

Veri Ecclesiastici Liber Primus

urn:nbn:de:hbz:466:1-38106

VERI
ECCLESIASTICI
LIBRI PRIMI

Caput Primum.

*A bona vel mala vita Ecclesiasticorum
bona vel mala vita populi dependet.*

Ono primum parvi quidem
hujus mei, ast, ut spero, uti-
lis ac fructuosi ædificii lapi-
dem, per magnum Medio-
lanensem Archi-Episcopum
S. Carolum, nostri sæculi glo-
riam, ac eminentem tam zelosorum Prælato-
rum, quam perfectorum Ecclesiasticorum
ideam; cui, & non alteri debemus nobile il-
lud ac insigne opus ac amplum volumen,
inscriptum, *Acta Ecclesie Mediolanensis*, ju-
re meritissimo à sancta sede Apostolica, *The-
saurus Ecclesiastica Disciplina*, denomina-
tum, cuique summa cum ratione adaptari
A queat

queat illustre illud encomium, magno
 olim Basilio ante plura sæcula delatum:
conc. v. ad cler. Per Casareensem Ecclesiam
(Mediolanensem nos dicimus) toti pralu-
xit orbi. Hic ergo tantus Prælati in qua-
 dam sua ad Clerum concione, hæc verba
 protulit, scriptoque posteris reliquit: *O ma-*
gna, & inclyta Dei instrumenta, sacerdotes, à
quibus omnium populorum pendet beatitudo.
 Quod, quam verum sit, facile poterimus
 cognoscere, si non nihil reflectamus ad ur-
 bis Jerosolymitanæ statum, descriptum se-
 cundo Machab. cap. 3. ubi reperiemus illam
 tempore isto altissima, ac inalterabili gavisam
 fuisse pacem, tam Divinæ, quam humanæ
 legis floruisse observantiam, scelera quæ-
 que ac delicta exulasse penitus, ipsum tem-
 plum, non solum ab indigenis summa ve-
 neratione cultum, sed & ab extraneis tribu-
 torum pensione fuisse honoratum; Porro,
 tam eximie florentem statum nulli alteri
 adscribit sacer textus, quam Oniæ, tunc tem-
 poris summi Pontificis, singulari pietati ac re-
 ligiositati: *Propter Oniæ Pontificis pietatem,*
2. Machab. 3. Clerus namque bene composi-
 tus norma est timoris Divini populo, in quo
 vivit, uti bene ponderat S. Ambrosius:
Ubi enim est Ecclesia, nisi ubi virga & gra-
tia

tia est sacerdotalis. lib. de Isaac & anima c. 7.
Ac si diceret: Nullibi reperientur homines bene morigerati, qui tanquam lapides vivi corpus Ecclesie constituunt, nisi ubi in bona disciplina ac morum probitate praeit, floretque Clerus.

Si, ex Abdia Propheta, Num. 22. juxta sancti Hieronymi interpretationem, salvatoris titulo insigniantur clerici ac sacerdotes, quis non videat, quale damnum incumbet Christianitati, si inexpertes, rudes, ignorantes, ingerant setam delicatæ, quam difficili curæ animarum? Si medicus imperitus civitatis alicujus arroget sibi curationem, in quam miseram ac deploratam conditionem redigeretur tandem salus corporalis totius populi? Sed quid, si ignorans hujusmodi providere, ac invigilare debeat salutem animæ? *Spirituales medici*, scripsit de illis sanctus Carolus. | *Act. Eccl. Med. P. 7. conc. 12.*
Per nostram ergo imperitiam quot animæ periclitabuntur, quot morbi inficient ovile Christi absque spe, absque remedio ullius curationis? Ideo Magnus Leo Papa gravissimè increpavit Episcopos Africae, eo quod ad sacras functiones ac ministeria admovissent personas minus aptas ac capaces: *Ep. 85. Non est hoc consulere populis, scribit, sed nocere,*

nec praeſtare regimen, ſed augere diſcrimen. Et
 ſanctus Gregorius ibidem magnus, ac incom-
 miſſi ſibi gregis cura ſummè fervens, ad-
 vertens in Regno Francia irrepſiſſe in cle-
 rum neſcio qualem diſſolutionem ac incon-
 venientiam, generoſe de ſuper ſcripſit Brune-
 childi Reginae, ut tempeſtiva correptione
 tolleretur: *Lib. 4. Ep. 64. Ne paucorum fa-
 cinus multorum poſſit eſſe perditio, nam cau-
 ſa ſunt ruina populi, ſacerdotes mali.* Ad
 hoc propoſitum, dignum obſervatione mi-
 hi videtur, quod ſalvator noſter, gentis
 Judaicae conſiderans imminere extermini-
 um, *videns civitatem, flevit ſuper eam,*
Luc. cap. 19. v. 41. flagello armatus templum
 adierit, caſtigaturus ſacerdotes, qui illud
 profanaverant: *Hoc erat boni medici,* in-
 quit Auctor operis imperfecti; *Hom. 48. ut*
ingreſſus ad infirmam civitatem ſalvandam,
primum ad originem paſſionis intenderet, nam
ſicut è templo omne bonum egreditur, ſic & de
templo omne malum procedit. Eodem ſenſu,
 & affectu ſcribit S. Bonaventura: *ut oſtendat,*
quod maxima cauſa diſtrictionis fuit pecca-
tum ſacerdotum. Quapropter non abſque
 magno myſterio increata ſapientia loci ſacri,
 deſolationem inſinuat: *Abominationem de-*
ſolationis ſtantem in loco ſancto, Matth. 24. v. 15.

Si-

Siquidem per sacrorum ministrorum abominanda scelera, scandala in populum fuerunt derivata, & per hæc tandem erupit totius urbis ac Regni ultima ruina ac exterminium: Hinc suis Ecclesiasticis perorando, inter cætera hæc protulit S. Joannes Chrysoſtomus: *Hom. 15. in Matth. Non solum corrigetis orbem rectè, sanctèque vivendo, verum etiam glorificare Deum ex vestra conversatione facietis; quemadmodum si contraria gesseritis, & homines perdetis, & Deum vestris blasphemis offendetis.* Ad intentum hoc refert Thomas Cantipratensis, quod dum orator quidam sacer in synodo dicturus, dubius ac perplexus hæreret, quale orationis suæ thema eligeret, existenti in oratione, ac petenti, quatenus Deus aliquod sibi inspirare dignaretur, eidem apparuisse dæmonem, atque, ut angustiis ac curæ eximeret, ultro illi thema subministrasse: *Lib. 8. Apum. c. 29. num. 9. Quid angustiariis (inquit illi) istis clericis predicare? Dices eis istud, & non aliud, Principes infernalium tenebrarum Principes Ecclesia salutant: Lati omnes nos gratias eidem referimus, quia cum ipsis, eorum afferuntur subditi, & per eorum negligentiam, ad nos devolvitur totus pariter orbis. Hoc satanas effatus est, nec puto solidiorem ve-*

ritatem potuisse proferre concionatorem aliquem ex cathedra.

Verum si sola negligentia, ac oscitantia cleri tanta mala causet in plebe Christiana, quanta non creabit pericula vita mala ac licentiosa illorum, quæ deberet esse exemplar aliorum, ac speculum probitatis? *Omnia totius orbis* (inquit S. Eucherius Ecclesiasticis *Hom. 3. ex edit. cum Theod. Studit.*) *portant humeris sanctitatis.* Quanto ergo periculosiora, ac damnosiora mundo erunt illorum scandala? Si sal orbi deficeret, quis non iudicaret intolerabile huiusmodi damnum, cum per defectum hunc omnis gustus, omnis sapor perderetur: *Vos estis sal terra*, inquit de suis sacerdotibus sacerdos æternus, *Matth. 5. 13.* eademque allegoria quondam servavit Sancto Carolo Clero suo verba facientis. *s. car. ibid. Hi sunt condimentum omnium populorum.* Si longo tempore sol ecclipsin pateretur, suamque lucem universo subtraheret, in quantas tenebras, in quam confusum chaos devolverentur omnia? *Vos estis lux mundi. Matth. 5. v. 14.* Et ut advertit Chrysostomus, *Hom. 10. in 1. ad Timoth. Idcirco nos elegit, ut simus luminaria.* Et in lib. 3. cap. 1. de sacerdotio clarius: *Luminis instar universum orbem illustrantis sacerdotis anima*
splen-

splendescere oportet. Si lumen candelæ aliqujus extingatur, incommodum persentimus, aut si lux solis tollatur, aut deficiat, totales irrumpunt tenebræ: volo dicere, si sæculares, qui parva luminaria sunt, ut ita loquar, & candelæ exiguæ, in vita hæreant licentiosa, facilis remedio locus est, nec ulius consequentiæ præjudicium inde oritur: At vero si illud appareat, aut notetur in Ecclesiasticis, qui pro norma ac regula vivendi debent præluce toti populo, si illi, dico, qui sunt luminaria magna, obscuro liberæ ac licentiôsæ vitæ obducantur velo, damnum inde emergens est irreparabile.

Similitudines, quibus hactenus usi sumus, omnes extractæ sunt ex Evangelio; videamus nunc etiam ex sanctis Patribus, quam perniciosâ sit Reipublicæ Christianæ mala clericorum vita. Author operis imperfecti ordinem clericalem insigni titulo decoravit, *Hom. 10.* dum scripsit, quod esset: *Murus Ecclesiæ.* Magis significanter, ac nervosius dicit S. Prosper L. 2. *de vita contempti. sacerdot. cap. 3.* quod Ministri sacri Ecclesiæ sint, *Columnæ firmissimæ, quibus in Christo fundatis, innititur omnis multitudo credentium.* Et Nazianzenus, eandem servans similitudinem, *Orat. 11. ad Episcopos.* illos

§

Veri Ecclesiastici

appellat: *Mundi fundamenta, fidei columnas*.
Jam verò, si in terra cadat murus alicujus
civitatis, si inclinentur columnæ, si nutet
ac vacillet fundamentum, quantæ ruinæ,
quanta præcipitia justissimè non sunt formi-
danda? Porro, eo eis erit damnum illud
irreparabilius, quo longius diffususque se
extendit Christianismus, si vacillent, si la-
bantur bases fundamentales mysticæ civita-
tis Dei, quæ est Ecclesia? *Quæ usquam
gentes ignorarent* (perorat ex cathedra
S. Petri Magnus S. Leo) *quod Roma didi-
cisset?* & Aurelius Cassiodorus senator Ro-
manus, ac deinde Regis Theodorici secreta-
rius, in quadam sua epistola memorabilem
hanc sententiam scripto reliquit posteritati:
*Lib. 10. variar. c. 13. Quæ civitas non fiat excu-
sabilis, si Roma deliquerit?* Hoc idem est,
quod tam studiose, quam nerveose insinua-
vit Eugenio Papæ S. Bernardus, dum ex suo
Clarevallensi asceterio ad cathedram Apo-
stolicam ascendisset: *Illum ordinatissimum
esse decet, ex quo præcipuè in omnem Eccle-
siam cleri forma processit.* Si enim à recto tra-
mite deviet ipse pastor, quis non videat,
quin per abrupta ac devia grex sit deducen-
dus? *1. P. Past. c. 2. Cum Pastor per abrupta
graditur, consequens est, ut grex in præcipi-
tium*

tium feratur, litteris mandavit pro nostra instructione S. Gregorius Papa.

Caput Secundum.

*Malum Ecclesiarum exemplum
confirmat seculares in suis vitiis,
ac peccatis.*

Sacrum Tridentinum concilium inspiratum ac directum à spiritu sancto, proindeque oraculi instar auscultandum ac recipiendum, sessione 22. Cap. 3. de reform. decidit, bona ac exemplari Clericorum conversatione sanctum Dei timorem propagari ac diffundi in populo, nullumque majus posse reperiri incentivum ad virtutes plantandas in cordibus secularium quam sacerdotum ministrorum composita, modesta, ac religiosa vita: *Nihil est, quod alios magis ad pietatem & Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita, & exemplum, qui se divino ministerio dedicaverunt: cum enim à rebus seculi in altiore sublati locum conspiciantur, in eos tanquam in speculum reliqui oculos conjiciunt, & ex iis sumunt, quod imitentur.* Sed si fortassis per infortunium contingeret, laicos in nobis non invenire, quod imitarentur, verificaretur id, quod

A 5

scri-

scripsit S. Ambrosius. *Lib. 3. Ep. 30. Quid in te miretur, si sua in te recognoscat, si nihil in te afficiat, quod ultra se inveniat; si, qui in se erubescit, in te, quem reverendum arbitrat, offendat? Quam ædificationem, quod emolumentum, qualem profectum et nostra conversatione haurient sæculares vitiosi, si in nobis, qui vi altioris gradus, in quo sumus constituti, ad illibatam tenemur vitam, sua propria reperiant scelera, quæ in se ipsis deplorant ac detestantur? Ideo S. Hieronymus *Epist. 3. ad Eliodorum* inter alia salubriora monita ac consilia, quæ dedit Eliodoro, & hoc ipsum addidit: Attende, ut vita tua ita sit constituta, ut aliis serviat pro norma ac regula: omnium oculi in te intendunt, ut te imitentur: Domus tua serviat pro schola, in qua omnes discant modum vivendi, atque, uno verbo, scias, quod, *quidquid feceris, id sibi omnes faciendum putant*, unde si quid in te reperiant, quod non sit conforme Evangelio, reus eris omnium illorum excessuum, ac animarum, quas per tuum exemplum in ruinam ac perditionem traxisti. *acta Eccl. Mediol. l. 4. inst. ad obit. Sanctus Carolus, magnus ille Purpuratus, cujus charitas ingeniosissima fuit in promovenda disciplina Ecclesiastica, ac correctione**

cle-

cleri, inhærendo allegoriæ maris, quam Regius Psalmista facit, ad denotandam vitæ nostræ instabilitatem, ut efficacius vim ac energiam boni exempli cordibus suorum ministrorum per Diocessim suam ad animarum curam incessanter deputatorum imprimeret, hac pulcherrima utitur similitudine: *Ut nauta periculosi maris tempestatibus jactati, ad accensas in altis turribus faces iter dirigunt, cursumque intendunt; ita sane homines, variis infestissimi sæculi agitati procellis, in sacerdotum vitam ac mores, tanquam in lumina quadam clarissima, oculos intendunt.* Dicere volebat, si rectè intelligam; Non decipiamus nos, Fratres mei, nos sumus faces illæ, ad quarum lumen ac splendorem vitæ suum cursum dirigunt sæculares, ut animæ suæ ac salutis naufragium evadant; si autem illud nostrum lumen aut extinguatur, aut ita minuatur, ut illi impingant in scopulos, incidant in syrtes, tandemque naufragium patiantur, nos miseri, quorum culpa illi perierunt, erimus inexcusabiles, in extremo judicii die, coram districto, æterno judice.

Non habet Damon securiorem aptiorem-ve machinam ad subtrahendum è cordibus fidelium timorem Domini, quam mala vita

fit clericorum; si quidem homines sæculares ex malo hujuscemodi exemplo majorem ausum & securitatem arripiunt ad transgrediendam, ac conculcandam Legem Evangelicam. Improperavit olim antiquis sacerdotibus benedictus Salvator noster, quod è domo sua omni honore, ac veneratione dignissima, fecissent speluncam latronum, siquidem sicut prædones capta præda ad sua se recipiunt latibula, ac sine timore sese defendunt, sub tutela ac præsidio suæ inaccessibilis speluncae, in locis præruptis ac altissimis situatae: ita sæculares peccata peccatis accumulunt, summaque facilitate legem Dei pedibus conculcant, dum animantur quasi, iisque securitas adpromittitur pravo exemplo, ac libertinâ vitâ spiritualium suorum directorum. Magna sane miseria, quam suis quoque temporibus deploravit magnus Augustinus *serm. de verb. Dom. c. 49. c. 7. Laicus, qui vult bene vivere, cum attenderit clericorum malum, malè vivit.* Politica quædam infernalis fuit antiquorum Idololatrarum (prout observavit Seneca *De vita Beat. cap. 26.* & ipsemet Gentilis) ad inficiendum totum humanum genus, omnigenere pudendissimorum scelerum ac vitiorum, quod illa honestaverint, seu ut melius dicam,

cam, canonizaverint, per hoc, quod illorum inventores seu Patroni dñi fuissent, atque ita in altaribus summæ venerationi, thure ac incenso adhibito, exposuerunt tales, qui omni vitiorum inquinamento erant spurcissimi. Jupiter Adulter, Venus impudica, Mercurius rapax, Juno superba, Bacchus ebrius, *ut pudor peccandi ab hominibus tolleretur: quid enim est aliud authores vitiorum facere Deos, quam vitia nostra incendere, & dare morbo vitiorum, exemplo Divinitatis, excusatam licentiam.* Omnes illi ministri simulachra sua Divinitatis honorabant titulo; &, quid exinde facit, quid machinatur astutus serpens, ut totum inficiat, commaculetque populum? Nihil amplius, quam ut illos reddat, habeatque vitiosos, atque ita, *det morbo vitiorum excusatam licentiam.* Si quis hujus rei exemplum aliquod desideret, porriget illi illustre unum sacra scriptura. Nulla alia erat natio aut populus, qui non adoraverat dæmonem, nec falsis numinibus obtulerat incensum, præter populum Israëliticum, qui solus persistebat in fide, ac cultu veri Dei: *Notus in Judæa Deus.* Plurimum proinde allaboravit dæmon, ut illum in suam protraheret nassam, faceretque prævaricari, quod tandem ipsi successit, igno-

miniosissime, non minus quam stupidissime ipsum inducendo ad adorandum vitulum aureum. Sed, dicite mihi, quale hoc sit mysterium, quod ad fundendum vitulum illum aureum dæmon non fuerit usus operâ excellentis alicujus sculptoris aut artificis, quales plures erant ad manum, & inter illos Oliab, & Beseel, in arte sua peritissimi, sed ad hoc permoverit Aaronem, fratrem Moysis, summum sacerdotem? Ex nulla alia ratione ac fundamento hoc fecit, quam, prout ante dixi, *ut ejus exemplo, daret morbo vitiorum excusatam licentiam.* Videns namque plebs ipsum Religionis præsidem ac caput fabricasse, adorasse, ac incenso coluisse novum hunc Deum, potius idolum, nullus è turba futurus erat, qui exemplum hoc non sequeretur, fieretque sacrilegus ac idololatra. Tales sunt astutiæ ac stratagemata dæmonis, quibus conatur in toto Christianismo introducere vitia, ac extirpare virtutes: pauci dissoluti sacerdotes sufficiunt, ad populum Dei deducendum in interitum; sequitur namque in hoc dæmon praxim astuti venatoris, qui excacare solet unam columbam, aut alteram avem, per quam alliciat alias, suumque in rete ac laqueum pertrahat; ad quod videtur allusisse

Deus

Deus, dum per os Prophetæ sui Oseæ, de malis sacerdotibus Jerosolymitanis ita lamentatur: *Cap. 1. v. 1. Vobis iudicium est, quoniam laqueus facti estis speculationi, & rete expansum.*

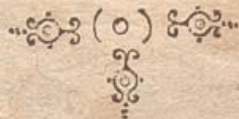
Optimè hic venit ad propositum doctrina quædam Plutarchi, quam tradit scribens de principibus: *Lib. contra Princ. Phil. Hi non in unum calicem venenum lethale mittunt, sed in fontem publicitus scatentem, quo videntur omnes uti.* Ut veneno inficiatur una civitas, non sufficit intoxicare unum puteum, per quem quidem perire ac perdi poterit particularis aliqua familia, quæ suum in usum aquam ex illo haurit, non vero mali quidquam patientur reliqui cives, ex illo non libantes: at vero si quis inficiat fontem aliquem publicum, communi omnium usui deservientem, statim omnes damnatum illud execrabile experientur. Eodem modo ratiocinandum est de vitiis, quæ sunt venena animæ, ipsique Ecclesiastici in civitate Dei, sunt veri fontes, de quibus merito affirmari potest, quod debeant esse, *fontes aqua salientis in vitam æternam*, qui si fuerint infecti vitiis, videbitis statim totaliter contaminatas, ac quasi intoxicatas integras communitates, in quibus degunt: *Clerici vita* (sunt
ver-

verba concilii Burdegalensis, An. 1583. celebrati, de vita & honestate clericor: cap. 11. singulari digna reflexione, & apprimè hie fervientia) omnium oculis est exposita, ut inde male vel benè vivendi exempla duci solent, ex quo, ut vitiosi principes, sic flagitiosi sacerdotes, perniciosè de re publica merentur; quod non solum vitia concipiunt ipsi, notate, sed etiam infundunt in civitatem. Formidabilis est sententia illa sancti Gregorii Hom. 17. in Evang. qua decidit, quod multo notabilius damnum inferatur fidelibus à discipulis ac licentiosis sacerdotibus, quam à Paganis, Mahometanis, Hæreticis, ac Atheistis: Nullum puto ab aliis majus præjudicium, quam à sacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad correctionem aliorum posuit, dare de se exempla pravitatis cernit, quando ipsi peccamus, qui compescere peccata debuimus. Illudque inconsolabiliter quondam deploravit S. Bernardus. ad pastores in synodo. Unde in quadam synodo, hoc Prophetæ Jeremiæ assumpsit lamentum: *Dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium platearum*, ut clerodemonstraret irreparabile esse damnum, quod ex malo nostro exemplo, redundaret in populum; *Lapides sanctuarii,*

Avarii, id est sacerdotes, sunt in capitibus, id est, in introitu laterum viarum; docent enim in populos per prava exempla ingredi vias latas, quae ducunt ad mortem, & mergunt in profundum inferni. Quid ergo mirum, si cum tanto animi motu ruant in offensas Dei homines saeculares, depositoque omni peccandi rubore turpissima committant scelera, dum illa apprehendunt non aliter quam illi, quorum vita, ut irreprehensibilis, illis proposita est ad imitandum? Tandem pro ultima probatione hujus veritatis, quod malum Ecclesiasticorum exemplum stabiliat, ac confirmet malam saecularium ac mundanorum vitam, verba de cujusdam revelationis, circa hanc materiam, factae sanctae Brizitae à Deo: Revel. lib. 4. c. 32. Viso exemplo pravo sacerdotum, peccator fiduciam peccandi sumit, & incipit de peccato, quod prius reputabat erubescibile, gloriari; ideo (sic Deus conclusit, & ego cum eadem sententia hoc caput) ideo ipsis erit major maledictio praeter alios, quia se vitam suam perdunt, & alios exemplo suo ledunt.

Caput Tertium.

Scandalosa vita, ac ma'i Ecclesiasticorum mores, crudeliores Ecclesie persecutiones sunt.

Sapè numero in officio Canonico, in lecti-
onibus matutinis de Martyribus, deplora-
mus angustias ac tribulationes, quibus exer-
cita, ac conquassata fuit navicula sancta
matris Ecclesie, excitantque in cordibus no-
stris miserie ac labores illi verum doloris ac
compassionis sensum, & tamen quis illa re-
ctè penetrat, quis perpendit, ac debitè cre-
dit, nisi Spiritus Sanctus Evangelici sui Pro-
phetæ ore evidenter prædixisset, atrociores,
quas Sponsa sua Ecclesia pateretur, ac passa
fuisset persecutiones, ortas fuisse ex disso-
lutis Cleri moribus: *Ecce in pace amaritudo
mea amarissima*, dicit Isaias c. 38. v. 17. ac pul-
chrè ad nostrum propositum explicat S.
Bernardus: *serm. 32. in Cant. Olim prædictum
est, & nunc tempus impletionis advenit, ec-
ce in pace amaritudo mea amarissima; ama-
ra prius in nece martyrum, amarior post in
conflictu hereticorum, amarissima nunc in mo-
ribus domesticorum.* Quin per huiusmodi
domesticos nulli alii delignentur, quam Ec-

Ecclesiastici, extra dubium est; illis namque commissa est administratio domus Dei, eisdemque ab Apostolo *Ephes. 2. 19* attributus est honorificus titulus ille: *Cives sanctorum, & domestici Dei*. Verum, absque speciali reflexione non debet pertransiri superlativus ille terminus, *amarissima*, siquidem per illum denotatur, ac cum emphasi exprimitur, quanti aestimet amaritudinem illam Deus, quam ex perversitate morum cleri sui percipit; cujus causam jam olim designasse videtur vates Regius, dum ita scripsit. *Pf. 34. 13.* *Si inimicus meus malè dixisset mihi, sustinuissem utique, & si is qui oderat me, super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsitan ab eo; Tu verò homo unanimes, dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Dei ambulavimus cum consensu.* Damna ac injuriæ, quæ ab ignotis, aut inimicis proveniunt, sunt tolerabiliora illis, quæ à domesticis, amicis, aut iis, quibus aliquando benefecimus, quis patitur. Adjungo hisce, quæ scripta reliquit S. Gregorius Papa. *3. P. cap. 2.* *Nemo quippe amplius in Ecclesia nocet, quam qui perverse agens, nomen vel ordinem sanctitatis habet, delinquentem namque hunc nemo redarguere presumit.* Si lupus, aut fera alia irruat in gregem, rapit, ac la-

laniat quidcunque potest, verum, qualem stragem, quale damnum intulisset, si venisset in habitu pastoris? *Attendite à falsis Prophetis* (moneat cautè salvator *Matth. 7. v. 15. qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.* Paganos, Hæreticos &c. per connaturalem aliquam aversionem fugimus, ac evitamus, timentes semper, ne aliqua veneni ipsorum labe inficiamur: verum pastores Ecclesiasticos, etiam vitiosos, non solum non declinamus, sed facillimè (fermè dixissem necessario) imitamur ac sequimur, occultâ quasi aliquâ trahente violentiâ, præterquam quod natura nostra de se proclivis maximè sit in malum. Refert Salvianus, magnus ille Massiliensium Antistes. *L. 4. de Provid.* insultasse nonnunquam infideles Christianis, hoc modo: *Vitam improbam agunt, & probam legem habere se dicunt. estimari ex Dei cultoribus potest ille, qui colitur; quomodo enim bonus magister est, cujus tam malos videmus esse discipulos?* Certè, motivum amplius ad permanendum in suis erroribus ac cæcitate habuissent Hæretici ac infideles, spectantes ac præ oculis habentes perversam Ecclesiasticorum vitam, à fortiori argumentum hoc, *Estimari &c.* in illos stringentes, nec se reflectentes, quod magna

magna, ac necessaria sit distinctio inter legem seu fidem & mores: *Lex sancta & immaculata convertens animas, testimonium Domini fidele.*

Pergit in explicatione supra citati textus Isaia, S. Bernardus *ibid.* *Sed inquam, in pace, & pax est, & non est pax: Pax à Paganis, & pax ab Hæreticis, & non profecto pax à filiis. Vox plangentis in tempore isto: Filios enutrivit & exaltavit, ipsi autem spreverunt me. Spreverunt & macularunt à turpi vita, à turpi questu, à turpi commercio, à negotio denique perambulante in tenebris.* B. Petrus Damiani, sanctæ Ecclesiæ Cardinalis scribit de Clericis *opus. 2. Com. cler. aulic.* *Nemo deterius Ecclesiam ledit, quam iidem ipsi insidi fideles, qui eius diripere facultates anhelant.* Ulterius deplorat, in sermone in synodo habito ad Pastores, sanctus Bernardus persecutionem, quam Ecclesia patitur à clericis ambitiosis, ita pergens: *Pacem habet Ecclesia apud extraneos, sed filii nequam, filii scelerati seviunt in eam* (alludit hîc, ut credo, ad feritatem partus viperarum) *qui propriam matrem eviscerant, ut separiant in honore.* Merito ergo planctum illum sibi assumit sancta Ecclesia, quem in Ruth registratum reperimus, cum additione glossæ interlinearis: *cap. 1. Ne vocetis*

tis

tis me Noëmi, id est, pulchram, sed vocate me
 Mara, id est, amaram, quia amaritudine valde
 replevit me omnipotens. Oritur autem dolor
 hic amaritudinis, è discolis ac perversis mo-
 ribus, apertisque scandalis Ecclesiasticorum,
 de quibus Lyranus: *Plus secundum verita-
 tem persequuntur Ecclesiam in ista pace, quam
 fuerit amaricata in persecutionibus tyranno-
 rum*: Etenim defervescente feritate illarum
 persecutionum, non solum non fuit im-
 minutus, aut defecerat numerus fidelium,
 ast è contra reperiebatur incomparabiliter
 auctus, ut observavit S. Leo Papa. *serm. 6. de
 Epiphan.* Deficientibus autem tyrannis, adin-
 venit hostis infernalis stratagema aliud, quo
 crudeliorem contra Ecclesiam excitaret perse-
 cutionem, *sed quia tempestas priorum turbinum
 conquievit* (prout inquit præfatus magnus
 Pontifex) *Et dudum cessantibus praeliis, videtur
 arridere tranquillitas, vigilanter cavenda sunt
 illa discrimina, quæ de otio ipsius pacis oriun-
 tur; adversarius enim, qui in apertis inefficax
 fuit persecutionibus, tecta nocendi arte dese-
 vit, ut quos non percutit ætæ afflictionis, la-
 psu dejiciat voluptatis: Et paulo post; Interdi-
 etam dolo sanguinis Christiani effusionem, Et
 quorum non potest obtinere mortem, impetit
 mores; terrores proscriptionum in avaritie*
 m.

mutat incendium; inflammat concupiscentiis, quos non potest vexare tormentis, serit discordias, accendit iras, incitat linguas. Nonne persecutiones hæ crudelius affligunt Ecclesiam, quam illæ tyrannorum, quorum effera rabies hujuscemodi nequivit adinvenire, aut excogitare? Tandem concludit præfatus sanctus Pontifex: *Illi totius fraudis hic fructus est, ut qui immolatione pecudum, & thuris incensione non colitur, quibuslibet ei criminibus serviatur.* Misera Ecclesia, ita impugnata, exagitata, ac convulsa ab infernali hoste, sed multo acrius à propriis suis domesticis. Confirmant dicta mea historię sacrę, siquidem quando Innocentius tertius per cœlestem revelationem vidit in somnis corruentem Basilicam Lateranensem, & cum illa Ecclesiam universalem, non erat profecto ædificium illud materiale, quod per fissuras ruinam minari videbatur, sed per visum illud demonstrabatur deplorandus clerici status corrupti illius sæculi: *Increbuerat tunc tanta clericorum licentia* (scribit in sua historia Jacobus Bergomensis Lib. 13. An. 1217. deplorans temporum illorum enormitates ac excessus) *ut nulla religionis facies in Ecclesia Dei agnosceretur.* Ideo annales Ecclesiastici, tractantes de nunquam intermissa cura

ac provida Dei sollicitudine pro sua Ecclesia
 cui in suppetias misit sanctum Franciscum
 Seraphicum, ut per se suosque Fratres la-
 balcentem Ecclesiam sustineret, hac phrasi
 utuntur. *Baron. An. 1188. Deus Ecclesiam suam
 in deterius declinantem ac collabentem, jam
 depravata morum disciplina, ad erigendam
 eam, in constatorio Divini Spiritus, Apostoli-
 cum hunc formavit hominem; atque ideo
 antecedenter jam eidem dixerat Deus,
 dum de ordinis sui institutione deliberaret;
 Vade, repara domum meam, qua tota de-
 struitur.* Reparavit Ecclesie ruinam Fran-
 ciscus, non soliditate marmoris, aut colum-
 nis metallicis, ast reformatione, cleri, in-
 culcata semper suis Religiosis extirpatione
 profani luxus, superbiae, abusu, scandalo-
 rum, ac reliquorum vitiorum omnium;
 Unde rectissime in historia sua occidentali
 posteritati scriptum reliquit Cardinalis de Vi-
 triaco, ad laudem & gloriam sancti Fran-
 cisci *cap. 27. Relevavit jacentem, & penè
 mortuam suscitavit Religionem.* Et, si mi-
 rabilem hanc resuscitationem, profecto val-
 de difficilem, suspiciamus, quod nimirum
 unus homo pauper, & nudus, extenuatus
 jejuniis, disciplinis ac ciliciis maceratus, in-
 firmus ac debilis, sufficiens fuerit, cum
 stu-

stupore ac horrore interni, applausu autem ac gratulatione cœli, ad tantam molem sustinendam ac reparandam, fateri debemus, quod abstinentia, pœnitentia, humilitas, paupertas, & reliquæ virtutes bases sint, quibus sustentatur, ac in suo conservatur vigore Ecclesia; ubi divitiæ, luxus, delictiæ, superbiam, maximè in clero, illam dejiciunt, enervant, ac in terram prosternunt. Sanctus Petrus Alexandrinus delineat Christi Ecclesiam sub nomine, seu figura vestis, unde de illa absque temeritate dicere possemus, malis Ecclesiasticis id, quod de veste sancti Pauli primi Eremitæ scripsit S. Hieronymus: *Ille vestem Christi licet nudus servavit, vos vestiti sericis indumentum Christi perdidistis.*

Caput Quartum.

Dignitatis Ecclesiastica, maximè sacerdotalis, excellentia quadam ac prerogativa adferuntur.

TRactavimus hætenus de gravissimo præjudicio, quod Ecclesia Dei patitur ex libertina ac perversa Ecclesiasticorum vita, pro cuius reformatione judico necessarium, breviter in capite hoc proponere ac examinare excellentiam ac sublimitatem illius sta-

B rus.

tus, credo namque, argumentum hoc serio
 ac cum attentione solida consideratū, pluri-
 mū in illum finem conducturum, ac profutu-
 rum. S. Leo Papa. Ser. 1. de Nat. D. N. *Agnosce ergo
 ô Christiane (dico sacerdos) dignitatem
 tuam, & divinae consors factus natura, non
 in veterem vilitatem degeneri conversatione
 redire.* Videntur sancti Patres obstupescere
 re sublimitatem ac excellentiam dignitatis
 sacerdotalis, nec adæquatis conceptibus
 eam posse explicare, unde generalibus tan-
 tum periodis, meliori quo possunt modo eam
 adumbrant. Proclamat S. Isidorus Pelusiota
 sacerdotii maiestatem, metam ultimam esse
 humani desiderii: 2. Ep. 71. *Omnia, quae in-
 ter homines expetuntur extremam metam: ad-
 jungitque se gaudere ac gloriari, quod non
 reperiat aliquid ultra, encomio huic adden-
 dum.* S. Ephrem, attonito similis hærens,
 in hæc verba prorupit: *De sacerdotio. Miraculum
 stupendum, magna & multa, immensa &
 infinita sacerdotii dignitas.* Magnus ille Ec-
 clesie Prælatum Ambrosius, licet plurimos
 de dignitate sacerdotali conscripserit libros,
 in fine tandem concludit, non reperiri, nec
 esse, honorem tam sublimem, aut gradum
 excellentiæ tam præcellsum, qui dignitati sa-
 cerdotali ullo modo queat comparari: *Honor
 sacer-*

sacerdotalis nullis potest comparationibus ad-
quari L. II. de Dign. sacer. c. 2. Et, ne quis fors
authumet, liberalius hoc scriptum aut pro-
latum à Sancto Archi-Episcopo, brevi indu-
ctione, verissimum esse, ac omnium sancto-
rum Patrum menti & opinioni conforme,
demonstrabimus.

Incipiamus à capitibus Coronatis, Impe-
riali licet diademate cinctis, qui toti sese
sub manibus ac brachio sacerdotali humilia-
verunt, & ab eorum nutibus ac directione
denderunt. Theodosius (ut plures alios
præteream) obedientissimè justo supranom-
inati S. Ambrosii mandato paruit, dum
generosâ Christianâ constantiâ ingressum
templi Imperatori interdixit: *Rex caput sub-*
mittit manui sacerdotis, scribit S. Chryosto-
mus: *Hom. 4. de verb. isai.* De primis Ecclesiæ
nascentis sæculis, in quibus ministri Evange-
lici primi erant, qui cervices suas sub Prin-
cipum persecutorum acinacibus porrigere,
ac inclinare debebant, scribit S. Ignatius
martyr, Smyrnensis Ecclesiæ Ecclesiastico-
rum conditionem, non inelegante conceptu
deducens: *Ad Smyrn. Enumera honores,*
divitias dignitates, denique mundi regna,
omnium apex est sacerdotium, quibus paucis
verbis totum, quod dici potest, dicit. Con-
clu-

Nandi

Venerabilis
de ...

cludit S. Ambrosius, *ibid.* aitque potiori ratione plumbum, inter metalla omnia vilissimum, comparari auro pretiosissimo, quatenus terrenæ ulli dignitati Sacerdotium: *Si Regum fulgore compares*, inquit, de sacerdotibus agens, *& Principum Diademati, longè et inferius, quam si plumbi metallum ad auri fulgorem compares*. Hinc S. Bernardus, *serm. Past.* terrenam omnem, tanquam nimis humilem, depressam, ac incongruam dedignatus comparationem, cœlestibusque sese ingerens, hæc in favorem cleri in synodo Pastoralis protulit, ac scripto consignavit: *Prætulit vos Deus Regibus, & Imperatoribus. Sed hoc est parum: Prætulit Angelis & Archangelis, prætulit Dominationibus*. Quod autem verum sit, sacerdotes in multis præcellere, majoribusque donatos esse prærogativis, præ spiritibus illis cœlestibus, non paucis sunt, quæ id probant: *Tremunt videntes Angeli*, canit in quodam hymno Ecclesia: similiter de potestatibus in missæ præfatione cantat: *Tremunt potestates*. De Cherubinis scribit Psalmista, quod sedilis loco serviant Divinæ Majestati: *Ps. 79. v. 2. Qui sedent super Cherubim*. Oculatus testis S. Isaias de Seraphinis refert, quod pedibus consistentes appareant coram DEO: *Seraphim stabant*.

1f. 62. Verum, non ita sacerdotes, sicut
dem seniores illi, quos sua in Apocalypsi vi-
dit S. Joannes, sedebant super thronos hono-
rati: *Super thronos viginti quatuor seniores
sedentes.* Idem autem est Senior ac Presby-
ter. Non appellantur sacerdotes aut Eccle-
siastici servi, sed domestici, sed familiares
intimi DEI Altissimi: *Domestici Dei.* Ascen-
dit ad familiaritatis dignitatem, inquit Petrus
Blesensis. *serm. 47.* Et Divus Seraphicus Fran-
ciscus *in opuscul. Serm. 2. ad sacerdot.* Confratres
suos Religiosos sacerdotes alloquens dicit:
*Dei familiares, & Domestici estis, & illius
pane vescimini, vestram agnoscite dignitatem.*
Quid amplius? ubi Angeli servorum instar
Divinae obediunt Majestati: *Omnes sunt ad-
ministratorii spiritus:* arbitratui sacerdotum
committit divinissimum Christi corpus,
*in quo habitat omnis plenitudo divinitatis
corporaliter, ac in illorum manibus se dedit,
& quasi iis subjicit, quem adorant Domina-
tiones, tremunt Potestates.* Si omnes Hierar-
chia beata sese simul unirent, si omnes An-
gelici chori convenirent, facere non pos-
sent, inquit S. Bernardinus Senensis, *Cap. 1.
serm. 20. art. 2.* quod nos Sacerdotes indies
praestamus, ut in hostiam descendat unige-
nitus Altissimi filius: *Omnes caelestes Spiri-*

ius simul, non possunt conficere corpus Christi
quod conficere habet Sacerdos; Bene hoc, sed
 aliud subjungit idem Sanctus; una ex intelli-
 gentiis illis movens, cum tanta velocitate de
 cælo non faciet descendere ipsum creatorem
 cæli, prout id efficiet sacer minister in incru-
 ento missæ sacrificio: unde credo, in conse-
 cratione cujusque sacræ hostiæ, juxta doctrinam
 sancti Gregorii, non solum aperiri cælum
 ut debitam ei exhibeant reverentiam purissi-
 mi illi spiritus, verum etiã sanctam quandam
 in ipsis oriri æmulationem ac invidiam, dum
 vident, in creatura multò illis inferiore, tam
 sublimem potestatem, cui sese submittit ipse
 Creator, ac Monarcha universi.

Insistamus hæctenus dictis, dum multo
 plura dicenda supersunt: uti servi non ad-
 mittuntur ad secretiora suorum Domino-
 rum consilia, nec iis familiarem rerum sua-
 rum demonstrant confidentiam; ita nec
 Deus Spiritibus Angelicis ordinariè sese ex-
 hibet, quibus quasi servis utitur. At vero
 quam primum aliquis sacerdotali insignitus
 fuerit caractere, statim à Christo præclaro
 hoc eximioque titulo nuncupatur, ac deco-
 ratur, instarque amici confidentissimi assu-
 mitur: *Ioan. 15. v. 15. Jam non dicam vos ser-*
vos, dixi amicos, quia servus nescit, quid fa-
ciat

ciat Dominus ejus: vos autem dixi amicos,
 quia omnia, quaecumque audivi à Patre meo,
 nota feci vobis. Prompti semper adstant An-
 geli ad exequenda jussa Domini sui, unde de
 illis scriptum est ps. 102. *Qui facitis volunta-
 tem ejus, ad audiendam vocem sermonum ejus.*
 De sacerdotibus autem veritas & inelucta-
 bilis, quod ad eorum nutum & paucorum
 verborum prolationem, toties, quoties
 dignetur obedire, ac se praesentem sistere,
 ipsa summa, supremaque majestas, *Obedien-
 te Deo voci hominis: Josue. 10. 14.* Hinc An-
 gelus ille, cui sua curvare volebat genua,
 ac adorare parabat S. Joannes Apostolus,
 statim protestando illi obstitit, nullatenusq;
 permisit: *Apoc. 19. 10. Vide, ne feceris,
 conservus enim tuus sum, & fratrum tuorum,*
 exceptione hac confitens, se illo esse mino-
 rem. Verum, non inelegans quaedam no-
 stri temporis historia, in vita sancti Francisci
 Salesii registrata, *Lib. 5. 239.* planè decisam
 nobis reliquit quaestionem hujus prae-
 dentiae. Consecraverat sanctus hic probum
 quendam dignumque sacerdotem, cui ce-
 lum singularem quandam concesserat prae-
 rogativam familiaris, ac visibilis praesentiae
 ac assistentiae sui Angeli custodis: Postquam
 autem ad sacrum Presbyteratus fuerat pro-
 mo-

motus, ordinem portamque domus à nullo comitatus vellet exire, visus est à sancto Præ lato quasi cum aliquo altero contenderet de præcedentia egressus; dumque vellet retro cedere, revocatur à S. Francisco, ac de re actæ & à se visæ serie percontatur; non ausus negare suo Pastori id, quod contigerat, & narrat, nimirum, quod, quamdiu in ordine fuisset clericali, Angelus suus custos honoratioris loci præcedentiam habuisset, at vero, quam primum sacerdotali insignitus fuisset caractere, nullis precibus exorabilem fuisse Angelum, ut consuetam præcedentiam acceptaret, hancque moræ illius, ac quasi contentionis, ad limen ostii, fuisse causam. Quis jam non videt, quis non confitebitur dignitatem sacerdotalem, in multis præcellere prærogativis, ac præcedere conditionem Angelicam? Profecto, in quiebat S. Franciscus Seraphicus, si mihi simul obviam venirent, & Sacerdos, & Angelus, primo genua curvarem coram sacerdote, & deinde debitum humanitatis ac reverentiæ obsequium præstarem Angelo: *S. obviaret Angelo* (ita de suo sancto Patriarcha scriptum reliquit S. Bernardinus Senensis Cap. 5.) *simul & sacerdoti, prius reverentiam debitam faceret sacerdoti, quam Angelo Dei.*

Por-

Porro ex præmissis istis maxima quædam, gravissimaque deducitur consequentia, nimirum, quod quo major est gradus dignitatis ac excellentiæ, eo amplior sit obligatio altioris perfectionis: *Magnus sane gradus est sacerdotium, si immaculatum agatur*, inquit S. Ephrem: *De Tim. Dei. T. 3.* & S. Hieronymus *in c. 3. Sophon.* paucis, sed efficacibus verbis idem inculcat: *Non dignitas, sed dignitatis opus salvare consuevit.* Quo sublimior locus est, unde quis cadit, eo lapsus periculosior: *Cœleste tenet officium sacerdos, Angelus Domini exercituum est, aut eligit, aut eligitur*: Præcellus ille locus est, dicit S. Bernardus, *serm. Ecce nos reliquimus omnia*: sed attendite, quod, *inventa in Angelo pravitas, districtius judicetur necesse est, & inexorabilius, quam humana.* Sanctus quoque Ambrosius, *De dign. Sacer. cap. 7.* postquam pluribus disseruisset de prærogativâ dignitatis sacerdotalis, opportunè tandem concludens hæc advertit: *Excellentiam simul & casum demonstravimus, ne fidentes in sublimitate honorum, minime requirerent perfectionem morum, & in solo se crederent sacerdotis nomine, plus quam opere gloriari.* Atque hoc idem est, quod inquit S. Paulus, agens de status Episcopalis honorificentia, congruis,

B 5

imo

Nansi

Veni
de
M...

imo abundantioribus providenda, ac
 stenda: 1. Tim. 5. 17. *Qui bene præsunt Presby-
 teri, duplici honore digni sunt, id est, cumu-
 lato & abundanti, ut explicat Hugo Cardi-
 nalis: Sed primo dicit: qui bene præsunt, ut
 intelligas, quod ubi magnus est honor
 magnum quoque sit obligationis vinculum
 quod honoratum stringit: hinc S. Augusti-
 nus scribens Valerio Episcopo, Ep. 128. hoc
 ipsum innuit, dicens: *Hoc honore nihil in
 hac vita præstantius, & acceptabilius apud ho-
 mines esse potest, nihilque etiam apud Deum
 beatius, si eo modo in eo militetur, quo cælestis
 ipse Imperator jubet.**

Caput Quintum.

*Varia Sacerdotalis dignitatis considera-
 tiones proponuntur.*

Ponderavimus in præcedente capite sum-
 mas prærogativas, ac excellentias gra-
 dūs sacerdotalis; quia verò sancti Patres suis
 in operibus, scriptisque posteritati conse-
 cratis, sparsim non exigui ponderis de ipsius
 eminentia reflexiones ac motiva relique-
 runt, ut eò altiorem, ac præstantiorem,
 status nostri ac vocationis sacerdotalis for-
 memus conceptum, feligam ea, ac produ-
 cam,

cam, quæ magis è re nostra, ac in majus commodum nostrum cedere videbuntur. Comparavimus jam statum Sacerdotalem conditioni Angelicæ, ascendamus modo, ut multò ampliora percipiamus. Consideremus, quomodo, absque ullo tamen præjudicio excellentiæ ac præminentiæ Gloriosæ Genitricis Dei, an altitudo ipsius ac sublimitas, sacerdotalem dignitatem præcedat. Protestor, O Maria (prout inquit S. Bernardinus Senensis) me prorsus dicturum nihil, quod magnitudini tuæ possit obficere: *Virgo gloriosa & benedicta, excusa me apud te, quia non obloquor contra te.* Veritas autem me urget, ut dicam, *Sacerdotium in templo ipse prætulit supra te.* Utque sanctus suam hanc comprobet assertionem, plures in illius confirmationem adducit rationes. Summa fuit virginis sacratissimæ prærogativa, quod non solum portaverit, verum etiam conceperit suo in utero filium Dei, ast hoc solum una vice, & non amplius; Sacerdotes autem toties, quoties volunt, quatuor tantummodo prolatione verborum, ipsum ad manus suas faciunt descendere, atque ideo à sancto illo Eucharistia appellatur extensio Incarnationis: *Beata Virgo solum semel aperuit cælum* (hisque similia in favorem, ac ad in-

tentum nostrum scripsit S. Vincentius Ferre-
 rius *Fer. 1. in fest. C. ap. Chr. Sacerdos quolibet
 die, & in qualibet missa.* Addit supra hæc
 sanctus Bernardinus, Mariam, dum in uterum
 suum descendere fecit verbum divinum, o-
 cto protulisse verba, scilicet: *Ecce, ancilla
 Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.*
 Sacerdos autem dum quatuor solum eloqui-
 tur verba, de novo quasi in hostia incarna-
 ri facit unigenitum Dei. Tandem, *Exce-
 dit virginis potestatem* (ita concludit sanctus
 ille) *in immortalitate, nam in ventre virgi-
 nali mortalis fuit, in altari verò est impassibilis,
 ac immortalitate donatus.* Vult dicere; quod licet
 verbum æternū reclusum fuerit in utero
 virginali sacratissimæ Virginis Mariæ, erat ta-
 men ibidem subjectum passionibus, aliisque
 miseriis, quæ spoliū carnis, quod assumpserat,
 necessaria comitantur ac consequuntur; at
 verò in altari, in manibus sacerdotum, dota-
 tum est immortalitate, exemptum plane omni
 incommodo, nulli subjectum alterationi:
Verè veneranda sacerdotis dignitas (stupe-
 factus exclamat S. Augustinus *Conc. 2. in Ps. 37.*)
*in quorum manibus Dei filius, velut in utero
 virginis incarnatur: proindeque per legiti-
 mam consequentiam deducere, debebat,*
 quod

quod si Beata Virgo honoretur titulo Deiparae, sacerdotes debeant appellari: *Parentes Christi. s. Bern. Serm. ad past. in Synodo.* Si ergo hoc verum sit, & ut puto verissimum: *Audite fratres mei* (inquit S. Franciscus suis Religiosis) *s. Bernard. Tom. 1. Ser. 23. art. 2. cap. 7. si Beata Virgo honoratur, ut dignum est, quia filium Dei portavit in sanctissimo utero suo; si Joannes Baptista contremuit, nec audet contingere sanctum Dei verticem; si sepulchrum, in quo per aliquod tempus latuit, tantâ veneratur reverentia, quantum debet esse sanctus est dignus, qui non jam mortuum, sed glorificatum, & in aeternum victurum, in quem desiderant Angeli prospicere, contrectat manibus, corde, & ore sumit, & aliis ad sumendum praeberet?* Argumentum hoc adeo clarum est, ut explicatione non egeat: aliquid nihilominus proferre debemus de proportione illa, quam Sanctus innuere videtur: Deus, licet non indigeat creaturis, cum in seipso comprehendat, ac concludat omne bonum: *Bonorum nostrorum non eget*, inquit David, testatur nihilominus pro gloria nostra, per os Sancti Pauli, Spiritus sanctus, *2. Cor. 3. vers. 9. quod Dei adiutores sumus: & sanctus Hilarius Papa, loquens de sacerdote, scriptum reliquit memorabile dictum hoc: Assumitur*

in Divina Trinitatis adjumentum. Præstat hoc ipsum per divinam gratiam, dum infidelium animabus plantat virtutes, DEI gloriam annunciat, populum sanctificat, & tandem, quo alio instrumento, ad propriam suam divinam hominum mentibus ingerendam cognitionem utitur DEUS, quam sacerdotem? *Ingens hæc, Angelica, imo Divina est dignitas, Dei cooperatores fieri in conversione animarum, divinamque in se operationem in alios transfundere, inquit Areopagita: De Eccl. Hierar. cap. 3. Hinc S. Gregorius Papa Lib. 4. Ep. 79. scribens Mauritio Imperatori, dicit ei, omnem honorem sacris exhibitum ministris, iisdem esse debitum, dum ab ipso met DEO sapissimè titulo Angelici, imo & ipso nomine Dei appellantur: Quid mirum, si illos vestra pietas dignetur honorare, quibus in suo eloquio honorem tribuens, eos aut Angelos, aut Deos ipse etiam appellat DEUS? Et Nazianzenus, postquam in nostram effusus fuisset laudem, cum eadem ferme omnia sua concludit phrasim, in Apolog. Et ut quod majus est dicam, Deus erit, aliosque Deos efficiet. Haud inobservata præteriti debet phrasim illa, qua utitur Spiritus sanctus, dum in sacra pagina Sacerdotis facit mentionem in persona Melchisedechi; Hebr. 7. Rex*

Salem, Sacerdos Dei summi, sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vita habens (notentur hæc ultima verba) assimilatus autem filio Dei. Credo ego, vix sanctum ullum scripsisse de gloria ac præcellentia sacerdotum, quin ipsos titulo Dei in terra cohonestaverit. Recusavit Magnus Constantinus suscipere causæ cognitionem aliquorum Episcoporum, cuius recusationis rationem reddit S. Gregorius, Lib. 4. Ep. 31. qui refert ipsum dixisse: *Ves Diu estis, à vero Deo constituti: dignum non est, ut nos iudicemus Deos.* De sacerdote registratum est in Constitutionibus Apostolicis, quæ extant sub nomine Sancti Clementis Papæ: *constitut. apost. lib. 2. cap. 26. Post Deum, terrenus Deus.* Sanctus Ambrosius de dignit. sacerdot. cap. 2. postquam sacerdotes hoc honorifico ornasset titulo: *Propago sanctificata*, statim ulterius subjungit; *Divina & Deifica professio.* Sanctus Carolus, Act. Eccl. Mediol. fol. 547. qui adeo providè, adeo circumspècte egit, ac scripsit in cunctis negotiis suis, liberè præfata omnia, in gradus sacerdotalis honorem, ac dignitatis ejusdem assertionem, confirmat: *Dei personam in terris gerunt, non Angeli solum, sed Dei appellantur, quod Dei immortalis vim, & numen apud*

apud nos teneant. Tandem Dionysius Car-
 thusianus *ibid. c. 3.* postquam retulisset ea,
 quæ fundata sunt in relato Areopagita, sa-
 cerdotesque nomine ac vocabulo Dei hono-
 rificasset, salutare prorsus subdit consilium.
*In omni divino officio non est audiendum alius
 ducem fieri, nisi quis secundum virtutem Dei
 formosissimus, id est, simillimus Deo existat.*
 Adjungo hisce unam nobis valde utilem ob-
 servationem, ex Epistola sancti Pauli ad E-
 phesios: *Eph. 4. v. 8. Ascendens Christus in
 aelum, captivam duxit captivitatem.* Vo-
 lebat forte dicere, quod secum contulif-
 set in cælum liberæ animas illas, quæ tan-
 to tempore in limbo detentæ fuerant capti-
 væ: verum, tunc dicere debuisset: *Libe-
 ram duxit captivitatem:* oportet ergo aliud
 aliquid per verba ista intendisse Apostolum:
 Quoad me, puto ipsum intendisse hoc,
 quod filius Dei, licet assideat dexteræ Dei
 Patris, cum i'bi habeat humanitatem suam,
 fervetque sacratissimum suum corpus, *for-
 mam servi accipiens*, ut sese exhibeat servum
 obedientissimum, dum à nobis sacerdoti-
 bus quatuor solum verba proferuntur,
 promptissimè descendit ex Empyreo, suam-
 que immensitatem, *quam cœli capere non
 possunt*, in uno indivisibili sacræ hostiæ atomo
 seu

seū particula restringit. Nonne hoc reverà prodigium est, quale non fuit auditum à sæculis? Portentum magnum fuit, dum solem suo in cursu detinuit, stititque Josue; *Ios. 10. v. 14.* verum fide certum est, omni die ad imperium nostrum sisti ac detineri verum æternumque justitiæ solem Christum Deum nostrum: *Obediente Domino voci hominis*; dumque in veteri lege ex potentia obedientiali sese stitit, ac obedivit creatura, in nova obsequitur ac obedit ipse Creator. Concludit ergo sanctus Carolus, *Act. Eccl. Mediol. ibid.* ac puram, nudamque edicit veritatem: *Potestas corpus & sanguinem Domini nostri conficiendi, & offerendi, tum peccata dimittendi, quæ illis collata est, humanam rationem ac intelligentiam superat, ne dum ei par, & similis in terris inveniri queat.*

Ex prærogativis hæc incomparabilibus consequentia una deducenda est, quam nobis dicat sanctus Bernardinus; *ibid. l. c.* *Quapropter sicut supra omne hominum genus, propter hoc mysterium Deus vos honoravit ita est vos eum super omnes diligere, revereri, ac honorare curate.* Quantò locus noster, in quo consistimus, altior, quantò perfectior est, tantò majus dedecus est, eò major infamia, si illi non respondeamus in vita ac moribus:

bus: hocque illud est, quod plorans ad Ecclesiam Catholicam relaxato, ac depravato suo saeculo scribebat Magnus Salvianus Massiliensis Episcopus: l. 2. ad eccl. cath. Nihil turpius est, quam excellentem esse quemlibet culmine, & despicabilem vilitate. Quid est dignitas in indigno, nisi ornamentum in luto? Et idem cunctos, qui sacri altaris suggestu eminent, tantum oportet excellere merito, quantum gradu.

Caput Sextum.

De infinita sacrificii incruenti excellentia, cuius sacerdotes sunt ministri, ac de Reverentia, quae cum oportet illud ipsum peragere.

Magnus ille asceticus Magister Avila, dum cuidam recenter initiato scribit sacerdoti, haec ei perpendenda, simul ac stupenda transmittit: *Quomodo foetidus vermis aliquis elevatus est ad tractandum ac agendum domestici instar, cum Deo infinita majestatis, & ideo eidem quasi imperandi? Domine mi, quis te tradidit manibus huius tam indigni, tam miseri peccatoris? Quis te iterum deduxit in hoc exilium, in stabulum hoc, in hoc praesepe?*

sepe? Hæc aliaque similia motiva quæ sivit magnus ille mysticæ Theologiæ Doctor, imprimere ac instillare menti ac cordi novelli istius sacerdotis; Idem vellem & ego, ut apprehenderent sacerdotes reliqui omnes, id est, ut conferrent vilitatem suam, opponerentque infinitæ illi ac incomprehensibili Majestati, indeque cognoscerent, ad quam sublimem gradum à divina benevolentia, tanti, tamque admirabilis ac præcelsi sacrificii ministerio, licet miseri ac expulsi vermes, fuerint exaltati. Nobis tantum sacerdotibus, & non alteri, concredidit, ac commisit Pater æternus suum illum filium unigenitum, de quo iteratò edixit, ac protestatus est: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Matth. 17. v. 5. Nos soli digni inventi sumus, qui corpus ipsius manibus nostris tractaremus, eodemque et nos, & alios fideles pasceremus, ut illud, tanquam in loco præsidii, in tabernaculo custodiremus, in processionibus solemniter ac cum pompa, triumpho instar, circumferremus, ac in altari pro communi publicaque utilitate populo adorandum exponeremus, at, super omnia hæc, ut illud ipsum sacratissimum corpus in incruento sacrificio omni die pro universali totius mundi salute

of-

offerremus. Optimè ergo dicit S. Laurentius Justinianus, *serm. de Corp. Christi*, loquens de sacra illa, *Hostia: Qua nulla major, nulla melior, nulla amabilior, nullaq; oculis divina Majestatis est gratior; dum honorem Deo, Angelis contubernium, exulibus coelum, religioni cultum, iustitia debitum, normam sanctitati obedientiam legi, gentibus fidem, latitantibus mundis, credentibus gaudium, unitatem populis, initium gratiae, virtuti robur, hominibus pacem, lucem mentibus, peregrinantibus viam.* &c. Descendente in terram, post quinquaginta saecula, verbo Divino, quae nam putetur fuisse prima ejus operatio, prima actio? Demolire idololatriam, plantare Ecclesiam, promulgare Evangelium? Minimè gentium, aliud enim insinuat Apostolus, dum scribit: *Ingrediens mundum dicit, Hostiam & oblationem noluisti.* Hebr. 10. v. 5. Sciebat, quod Pater suus aeternus in posterum amplius non affectaret offerri sibi in sacrificium oves aut boves, similiave animalia, sed quod attenderet ac expectaret illud incarnati sui filii, ideoque hic ad patrem aeternum conversus subjungit, *corpus aptasti mihi.* Sciebat, oblatione sacrificii sacratissimi corporis sui, conservandum ad finem usque saeculi mundum; unde in oblatione ca-

licis

licis hæc adjungitur oratio: *Pro nostra ac totius mundi salute, cum odore suavitatis ascendat.* Et S. Epiphanius Ep. ad Ioan Episc. loquens de illo holocausto, appellat ipsum, *Christianorum præcipuam salutem*; Seraphicus autem S. Bonaventura 1. 7. de præpar. ad missam, dum tractat de præparatione ad missam phrasi aliqua utitur, quæ, quò clarior, eò intento nostro est convenientior, solidèque propositum confirmat: *Per hoc, inquit, stat Ecclesia, viret, & viget Christiana Religio, & divinus cultus.* Et certè verissimum hoc est; quam enim machinam putatis subministrasse Dæmonem Luthero ad subvertendam Religionem Catholicam? *Raynal. an. 1721 nu. 49.* Quadam nocte apparuit illi visibiliter (si fides adhibenda sit, ac credamus historiis sacris) ac per plures horas cum ipso disputans, tandem persuasit illi, ad concutiendam fidem Catholicam, machinam nec fortio rem, nec aptiorem esse, ullamve securiorem reperiri posse, quam si omni conatu incumberet abolitioni incruenti missæ sacrificii, docuitque experientia, quod postquam Hæresiarcha ille diabolicum illud consilium executioni mandavit, facilius super fidei Catholicæ ruinas impiam sectam suam promoverit, ac transplantaverit. Ideo si-

mi-

Nansi

Venerabilis
de vestig

M...

militet Antichristus, juxta Prophetiam Danielis, *Dan. I.* omnem movebit lapidem, vires suas exeret omnes, ad subvertendam basilicam illam, solidam illam columnam, tutissimumque fundamentum, sacrificii incruentum, ut eo melius tyrannidem suam fundet, et firmet, è contra autem fideles tanto præfidit destitutos, eò crudelius, ac confidentius pro illorum lapsu, exerceat, torqueat. *Væ, væ sæculo isti* (exclamat voce magna, major Tuitiensis Abbas Rupertus *Lib. 2. de divin. offic. c. 1.*) in quo, aut per negligentiam, oscitantiam, aut socordiam sacerdotum, aut persecutorum crudelitatem, aut doctrinae divinitatem, tanti usus sacrificii, tam salutaris Hostia auferetur, siquidem: *Refrigescente ea, qua ubique calet ejus memoria, refrigerescet universa Charitas, muta erit fides, claudicabit spes.* Quousque autem sacrificium illud superest in Ecclesia: perstat super fundamentum suum ædificium fidei. Jam verò, si hoc verum sit, prout puto esse verissimum, quis est, dum hæc considerat, nobisque commissum esse tantam curam sacrificii, statim non videat simul etiam nobis commissam esse totius mundi salutem, ipsiusque sanctæ Ecclesiæ sustentationem, ac conservationem; Ut autem conceptum aliquem

quem digniorem pro tanto sacrificio formem, alteram subijcio considerationem.

Dum alia Salvatoris nostri celebrantur mysteria, v. g. Incarnationis, Ascensionis, & similibus, solum recolitur memoria illorum, quæ præterierunt; at in hoc incruento Missæ sacrificio intervenit idem sacerdos æternus, qui se ipsum in pœnali sacræ Crucis altari sacrificaverat, factus simul Hostia & Sacerdos: hinc consulit S. Laurentius Justinianus: *ibid. Accedat sacerdos ad Altaris tribunal, ut Christus*: hancque ob causam in consecratione non dicimus: *Hoc est corpus Christi*; sed expressissime: *Hoc est corpus meum*, cujus rationem reddit S. Cyprianus, Ep. 63. quia *sacerdos in altari vice fungitur Christi*: hocque idem populo suo concionabatur S. Chrysostomus: *Cum videris sacerdotem offerentem, ne ipsum consideres hoc facientem, sed Christi manum invisibiliter extensam*. Si hoc ita sit, quis non subscribet supracitato S. Patriarchæ Laurentio Justiniano, *ibid.* cumque ipso liberè edicat, quod *nullo sacrificio alio honorificentius laudetur Deus, nullum sit acceptabilius*, quando in illo, prout definit Sacrosanctum concilium Tridentinum, *sess. 22. c. 2.* continetur, atque in eodem, *sed absque sanguinis effusione,*

ne, sacrificatur unigenitus Altissimi, qui ^{divinum}
 ipsum super altare sanctæ Crucis Hostia ^{hoc ipsum}
 obtulit, sed cruentam. Ex hoc deduce ^{ita illa}
 da est consequentia aliqua infallibilis, unius, in
 nimirum Missæ celebrationem tanti esse ^{latur, s}
 loris, quanti fuit mors ipsa Salvatoris ^{diligenti}
 monte Golgotha, ab ipso perpeffa; certo ^{quantâ}
 namque est, in quo vis Missæ sacrificio eius ^{purita}
 dem reperiri fructum ac utilitatem, que ^{ratu spec}
 Salvator ipse in sua crudelissima ac afflicti ^{non ob}
 ma promeruit passione. Quis jam non ^{ultima c}
 telligat ea, quæ diximus, dum non nihil ^{stud in}
 parat illa, cum infinita ministerii excellenti ^{expecta}
 ad quod sumus exaltati, eo ipso, quo tan ^{sequest}
 sacrificii destinati, ac constituti sumus ^{mas su}
 nistri? ^{tum san}

Breviter modò videamus, quantâ rever ^{ardore}
 rentiâ tractare debeamus mysterium tam ^{isacrifici}
 effabile. Sacrosanctum Tridentinum ^{quo ren}
 cilium, *de oblat. missæ*, dum tractat de sacri ^{schafius}
 ficio missæ, hoc notabili monito illius ^{ventum}
 mendat celebrationem: *Quanta cura adhibe ^{credim}*
benda sit, ut sacrosanctum missæ sacrificium ^{um.}
omni religionis cultu, ac veneratione celebri ^{ni Apo}
tur, qui vis existimare poterit, qui cogitavit ^{fuit pri}
maledictum in sacris litteris eum vocari, qui ^{quo fu}
facit opus Dei negligenter. Quod si necessari ^{minor,}
fatemur, nullum aliud opus adeo sanctum ^{atius Fe}
 divi

qui divinum à Christi fidelibus tractari posse, quam
 hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivi-
 ficata illa Hostia, qua Deo Patri reconciliati su-
 mus, in altari, per sacerdotes, quotidie immo-
 latur, satis etiam apparet omnem operam ac
 diligentiam in eo etiam ponendam esse, ut
 quantum maxime fieri poterit cordis munditia,
 puritate, atque exteriori devotione, & pie-
 tatis specie peragatur. Ideo ipsemet Christus,
 non obstante, quod tanto cum desiderio in
 ultima cœna suis cum discipulis, sacrificium
 instituit; nihilominus diu ipsos voluit
 exspectare, ac per decem dierum secessum ac
 sequestrationem, in sancta meditatione ani-
 mas suas disponere, ad recipiendum spiri-
 tum sanctum, ac in cordibus suis sentiendum
 ardorem purissimi illius incendii, ad tantum
 sacrificium digne offerendum requisiti: ex
 quo renovati sunt S. Apostoli (inquit S. Pa-
 schasius de corp. & sang. Christi c. 21.) per ad-
 ventum Spiritus Sancti de caelis, ex eo sane
 credimus hunc calicem in Ecclesia consecra-
 tum. Et primus quidem, cui de commu-
 ni Apostolici collegii consensu, commissum
 fuit primam celebrare missam, cum non exi-
 guo fundamento, refertur fuisse S. Jacobus
 minor, redditque illius rationem S. Vincen-
 tius Ferrerius, *Serm. de ss. Phil. & Iacob.* hisce

C

ver-

Nansi

Veris
deus

verbis: *Primus inter Apostolos missam celebravit, nam propter excellentiam sanctitatis sibi hunc honorem Apostoli fecerunt: videbatur enim in Apostolo illo elucere insignem sanctitatem, ac innocentiam purissimam.* Quam mirum ergo, si tanta fuerit devotio auctoritatis quorum nostrorum sacerdotum, ut integre collegerint lachrymarum manipulos, ex quibus spiritus ac mentis teneritudine effusus. Dicamus & nos etiam, & utinam cum simili animæ sensu: *Merear Domine portare manipulum fletus & doloris &c.* Quid mirum dico, fuit istud, cum tam vicini fuerint Apostolorum temporibus, ac fumante adhuc quodammodo sanguine Christi, adæquatum formabant tanti sacrificii conceptum? Idem ipsum hodie dum est sacrificium, sed nec eadem sacerdotum pietas ac devotio, siquidem cum annorum ac temporis revolutione ita apparet remissa, ac tepefacta, vix appareat amplius scintilla aliqua magnitudinis illius veterisque incendii; & tamen, quæ radios solares non deberet excedere mensura illa, quæ hanc carnem tractat, inquit S. Chrysostomus? *hom. 83. in Matth.* Sed quid dicemus, aut quid ille diceret de iis sacerdotibus, qui carnem Christi manibus tractant mille inquinatis sordibus, omni spurcitiarum genere

genere pollutis? *A nullo plane omnipotens
 majoris præjudicium injuria tolerat, immo de-
 terius nemo quam Sacerdos, prohibentibus ca-
 nonibus, indignè sacrificans; (ita plangit ac
 lamentatur B. Petrus Damianus op. 6. con. in-
 sit cler.) aliter in quocumque modo peccantes,
 quasi Dominum in rebus ejus offendimus, in-
 dignè verò sacrificantes, velut in personam e-
 jus manus injicere non timemus. Quam
 non foret execrabile in sacratissimam ipsam
 met Salvatoris nostri faciem expuere, ipsi-
 usque adorandum ac venerandum corpus in
 putidam aliquam pessimèque olentem cloa-
 cam projicere? Et tamen, inquit Blesensis in
 quadam synodo: *serm. 38. Quid sacra illius
 verba sacramenti ore immundo profert, in
 faciem Salvatoris spuit, & cum in os immundum
 sanctissimam carnem ponit, quasi in lutum
 platearum projicit. Præstaret omnino, ma-
 gisque placeret æterno Patri, ne unquam
 tam temerario ausu, sacrilegi hujusmodi,
 ac tantæ veritatis conscii sacerdotes, incru-
 entam litarent hostiam; Quomodo enim
 id Patrem levabunt manus illas, quas uni-
 geni sui cruore intinctas, tam nefariè pol-
 luerunt, quomodo gratum esse poterit illo-
 rum sacrificium? Dicite mihi, inquit S. Ba-
 rtholomæus; orat. de prec. si quis interfecto filio ali-
 cujus,**

Nansi

Veras
di...

cujus, quem ille in oculis ferebat, adhuc crumpe confusas manus habens, ostendat ipsas patri, etiam tum stomachanti, nonne sanguis filii, qui in manu ejus apparet, qui filio necem intulit, ad iram magis incitabit eum, si injuria data est? Certum est, quod sic: Jam verò idem omnino est noster casus, quem calidis deplorat lachrymis Salvianus, *Lib. de Pr. vid.* ita scribens: *Ita Dei Ecclesia, quae in omnibus debet esse placatrix Dei, quid aliud quam exacerbatrix Dei?*

Caput Septimum.

De potestate clavium, seu absolvendi peccatis, aliaeque considerationes circa idem Sacramentum.

SI magna sit potestas, quae super verum Christi corpus sacerdotibus collata est, non minus excellens eminensque illa est, quam in eodem in corpus Christi mysticum, quod est Ecclesia, competit, Sacramentali absolutione peccatores justificando; tanta haec est prerogativa, ut illam considerans Richardus à S. Victore *1. P. Benjam. cap. 4.* ait: *nescio si potest homo aliquid adeo in hac vita majus accipere; ignoro, an possit hac gratia, inter-*

majorem aliquam, homini conferre, quam
 ut ejus ministerio perversi homines in melius
 mutantur, ut de filiis Diaboli, filii Dei effici-
 antur. Verissima sunt, quæ præfatus est
 Richardus, nec ego asserere vereor, sacer-
 dotibus per collatam illis ab Altissimo hujus-
 cæmodi potestatem, simul cum illa iis con-
 cessisse omnipotentiam aliquam participa-
 tam: *Si habes brachium sicut Deus*, reperi-
 mus registratum in Job; Cap. 40. v. 4. Exe-
 rit autem sese, palamque demonstrat omni-
 potentia divina in condonandis delictis:
*Deus qui omnipotentiam tuam parcendo maxi-
 mè manifestas*, canit Ecclesia; Dum nos au-
 tem brachium nostrum elevamus ad imper-
 tiendam Sacramentalem absolutionem, non-
 ne conveniret dicere nos ipso facto exerce-
 re actum aliquem omnipotentia, actum
 talem qui soli Deo conveniat? *Luca 5. v. 21.*
Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?
 Ideo sanctus Joannes Chryostomus in libro
 3. de Sacerdotio cap. 4. petit: *Quanam ob-
 scuro potestas hac una major esse queat? Pater
 omnimodam potestatem filio dedit? Caterum
 video ipsam omnifariam à Deo Filio Sacerdo-
 tibus traditam.* Idem ille Dei Filius, secun-
 dum carnem natus de Virgine Matre, quam
 & tenerrimè, ac super omnes dilexit creatu-
 ras,

Nabi

Verus
deus

Nabi

ras, nihilominus talem illi non contulit
 testatem, qualem Apostolis suis dedit, po
 ut observat Innocentius tertius summus Po
 tiffex, de pen. & remiss. cap. nova quadam. hoc
 fuit mysterium illud, cur illa ultimæ con
 non interfuerit, quando consecrati sa
 Apostoli sacerdotes: *Cujus officium con*
mitti voluit solis presbyteris, dicit de mini
 rio nostro Doctor Angelicus. Et, si Be
 Virgini ab Ecclesia tribuatur titulus ille
 norificus, multumque nobis favorabilis
Janua cœli, sacerdotibus tamen consignata
 sunt claves felicitatis illius beatique Regni. Gra
 tia singularis, potestas admirabilis, de
 Deo se obligat ad ratum, fixumque tenen
 dum, ad implendum totum id, quod in
 hic interea circa remissionem peccatorum
 peregerimus, de quo pulchrè S. Chryso
 stomus: *Hom. 5. de ver. Isa. Judex sedet in ter*
ra, Dominus sequitur servum, & quicquid
in inferioribus judicaverit, hoc ille in superioribus
comprobat: quod idem est, ac si diceret, sa
 cerdotes constitutos esse arbitros; &
 plenipotentarios in iudicio animarum
 quod ipsum clarissimè quoque confirmat
 Maximus: *Hom. 3. de natal. Apost. Pet. & Pauli*
Tanta ei attributa est potestas iudicandi, ut in
arbitrio ejus poneretur cœlestis iudicium. Si
 mili-

militer S. Bernardus, in fest. Apost. Petri & Pauli, cap. 5. dum in laudes excurrit sancti Petri Apostoli, qui nomine totius Cleri, à Christo potestatem accepit clavium, dicit: *Claves Regni tam singulariter accepit, ut precedat sententia Petri sententiam coeli.*

Ascendamus modo, ab excellentia ministerii, ad ipsius exercitium, pro quo pensanda est, ac pondere sanctuarii librandæ quædam Sancti Ambrosii sententia: (p. 3. do d. gn. sacerdot. *Ne habeatur in Ecclesia cathedra sublimior, & conscientia sacerdotis reperiat humilior.* Qui ante altare confert gratiam, quid convenientius, quid magis necessarium est, quam ut ille sit in gratia, Deique amicitia? Nonne dum alios paramus solvere, curare ante omnia debemus, ut nos ipsi simus liberi? Oculus, pulveribus oppletus, quomodo poterit videre, aut attendere, ut maculas depellat, eluatve ex oculis aliorum? Manus omnino pollutæ, quomodo alios suis à fordibus mundare, ac lavare poterunt? Ergo, *Rectus ordo requirit, ut prius propriam, deinde alienas studeas curare conscientias*, inquit S. Bernardus Ep. 1. ad Brun. Hinc consuetudo semper fuit in Ecclesia Catholica, solum ad confessiones excipiendas admittere personas probatæ ac exemplaris vitæ,

Manus

Versus
de castis

Manus

vitæ, simul & experientiæ; quomodo enim
 juxta ipsius rectæ rationis ductum, medi-
 cus aliquis mille infectus morbis, aptus
 rit ad sanandos alios? Immo vero, cito
 plerosque, si non omnes inficiet. Eode-
 quoque modo confessorius malæ vitæ, ad
 expertus, loco quod sanet animas curæ
 commissas, easdem perdit, inficit, cor-
 rumpit, suoque contagio plane dejicit, in
 que eo periculosius, simul ac perniciosius
 quod medicus infirmus solum destruat salu-
 tē corporalem, Confessorius autem disci-
 lus, malæ vitæ, ac inexpertus, ruinam
 ducat aeternam, & corporis, & animæ
Corpus & animam perdunt in gehennam.

Ante omnia in Confessario necessaria
 scientia: Oportet, dicit Petrus Damianus
*Serm. 2. de s. Andr. litteratum esse, ut sci-
 quod injungat, cui parcat, quam consolati-
 nem proferat, de Scripturis.* Etenim regere
 ac ducere animas, res est difficillima, etiam
 peritis, magnâque doctrinâ, ac scientia per-
 tentibus, & quicumque ignorans sese immi-
 tit, operamve suam addicit functioni tan-
 arduæ, quam periculosa, evidentissimo
 exponit discrimini committendi errores gra-
 vissimos, cum irreparabili animarum da-
 mno, quæ curæ, ac fidei ipsius commise-
 runt.

runt. Sanctus Bernardinus Tom. ser. 15. Art. 22. cap. 1. postquam demonstrasset, animarum ductu ac regimine, non minus nostros, quam antiquos sacerdotes debere posse distinguere ac discernere, *inter lepram, & lepram*, subjungit: *Sacerdos sine scientia, est sicut duxor cecus in via, quia sacerdos habet officium præeundi, & viam salutis aliis ostendendi.* Sed quia hæc materia, quæ maximi momenti est, alibi ex professo tractabitur, pergo ad perlustrandam, ac deducendam conditionem alteram.

Fidelitas & prudentia, non minus etiam necessariae sunt confessario, quam scientia ipsa. 1. Cor. 4. v. 20. *Fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, cui Redemptor noster credidit, ac fidit thesauros inexhaustos sanguinis sui, ac infinita merita suæ Passionis, ut illa pœnitentibus communicarem, nec in illorum distributione essemus nimis prodigi, aut in retentione, ac reservatione nimis tenaces, aut avari.* *Hic jam queritur* (dicebat Apostolus) *inter dispensatores, ut fidelis quis inveniat*: constituti sumus ac ordinati ad distribuendam gratiam divinam, quæ est pupilla divinitatis, hancque proinde populis provida cum cura, ac bene regulata œconomia

Nansi

Verus
dispensator

Nansi

mia dispensare debemus: 1. Pet. 4. v. 10. *Sicut
 ut boni dispensatores multiformis gratia
 Dei.* Electi sumus, ac destinati thesaurarum
 immensi cœlestis ærarii, inquit S. Chryso-
 stomus, *Lib. 3. de sacer.* statque penes nos fide-
 lis ejusdem distributio, ac erogatio; *Hoc
 commissum est, ut ea, quæ in cœlis sunt, dispen-
 sent;* proindeque tantæ commissæ curæ par-
 est, ut ministri cor respondeant pari fidelita-
 te. Ut autem aliquis bonus sit minister,
 non debet fidelitas destitui prudentiâ, sed
 ambæ hæ virtutes debent esse in illo combi-
 nata: Hæcque conjunctio tam necessaria
 est, ut in defectu illius, non raro præcipit
 tur confessarius in labyrinthos inextricabiles.
*Hujusmodi Magistros, in quibus tantorum
 riclitatur salus, maximâ decet pollere pruden-
 tiâ,* inquit citatus Chrysostronius. *Hom. 1. in
 Matth.* Hoc ipsum erat mysterium illud
 ob quod summus Sacerdos portabat in pe-
 ctore suo *Rationale judicii, quia debet sub
 li examine* (dicit S. Gregorius in suo Pastora-
 li *Par. 2. cap. 2.*) *bona malaque discernere, et
 que, vel quibus, quando, vel qualiter con-
 gruunt, studiose cogitare.* Cuicumque ergo
 sese ad functionem tam arduam subeundam
 accingenti, ingeminarem verba illa Regis
 Josaphat: *Videte, quid facitis, non enim ho-*
 ministri

minis exercetis iudicium, sed Dei. 2 Paralip. 19.

Advertite, dicerem illis, vos inchoare unum ministerium tam laboriosum quam periculosum, siquidem ad sustinendum cum decore ac utilitate, loco Dei supremi iudicis, grande illud Sacramentale tribunal, opus sane est summâ prudentiâ. Eruderemus nonnihil veritatem illam, ac perpendamus, qua debeat pollere virtute is, qui animas ducere ac regere intendit: debet enim in primis esse capax, illiusque iudicii, ut in personis discernat aetatem, sexum, conditionem, ac professionem, ut cognoscat delicti gravitatem, causam bene ponderet, ut applicet remedia; pensare debet circumstantias loci ac temporis, quamdiu in delicto pœnitens manserit, an recidivus sit, an consuetudinarius: considerare debet compunctionem pœnitentis, illius propositum, dispositionem, ac vitæ statum; num mulier sit suspecta marito, filia Patri, & huic filii &c. ast summa semper cum circumspectione huiusmodi debet instituire interrogationes, tantâque dexteritate latentia audire, quærere ac sanare debet peccata, ut absque ulla confusione, absque rubore, is qui illa aperuit, à confessorio discedat; atque ideo dum gravissimorum audit scelerum seriem, enormium

Nansi

Verus
de iustis

Nansi

Nansi

mium peccatorum longum catalogum
 cautissimè cavere debet, ne signo aliquo ex
 teriori, indignationem vel minimam, zeli au
 alterius cujusvis commotionis, aut pertur
 bationis sensum monstret, quem pœnitentem
 percipere valeat, in quo plures sæpè per in
 advertentiam peccant, non rarò cum summi
 unius aut alterius partis detrimento. En
 cellente nos præit exemplo S. Ludovici
 Bertrandus, quomodo nos in simili casu ge
 rere debeamus: *in vita ejus d. l. 2. c. 4.* Au
 diverat is confessionem enormis cujusdam
 peccatoris, postquam à pœnitente diei per
 cipiebat, se libenter velle videre vultum
 quo tanta, tamq; atrocita omnia sua scelera en
 cepisset, ut credat ipsum similia non com
 misisse; ad quem placido vultu conversus san
 ctus dixit, quod per Dei misericordiam in nu
 lum illorum excessuum prolapsus fuisset un
 quam, nihilominus omnes peccata mente
 tranquilloque animo percepisset, ac auscul
 tasset, sibi autem persuasisset, quod eo ipso,
 quo se ad pedes suos prostravisset, ipsum
 scelera illa omnia detestatum esse, constantissi
 mèque, illa amplius non comittere, propo
 sisse. *Obstetricante manu ejus, eductus est
 coluber tortuosus,* legimus in Job, c. 26, v. 11.
 quod S. Antonius de Padua *Ser. in Dom. 3. post*

Pascha,

Pascha, de cautela interpretatur prudentis Confessarii, quæ ex animæ latebris absconditum extrahit peccati venenum, ac exitialem serpentem, idque tanta cum dexterritate, ac experimentalis industria, ut ne minimum indeficiat dolorum creatura. Veteres illæ civitates refugii, figuræ nostrarum sedium confessionalium, ad quas convolabant delicto aliquo obnoxii, debebant, juxta Dei ordinationem, ut facilis ad illas foret accessus, commodissimis sterni viis, planis omnino, ac æqualibus: *Num. 15. sternerent diligenter viam*, idque commisit levitis, ut & nos discamus commodissimam sternere viam, immo pontem aureum extruere, per quem peccatores pœnitentes ad Deum pervenire possint: Hinc non immeritò turbæ illæ glorificaverunt Deum dicentes, quia dedit potestatem talem hominibus, ideo non Angelis hæc est commissa potestas, qui nunquam peccaverunt, sed homo passibilis supra homines ordinatur, ut dum in aliis suas recolat passiones, mitem apud eos se prabeat, & benignum: Quæ est ponderatio sancti Joannis Chryostomi, *Hom. 80. in Matth.* quam meritò cordi sibi sumant peccatores, ac pro regula ac doctrina habeant Confessarii. Sanctus Rupertus Abbas, *Lib. 1.* explicans textum

Mansi

Venas de castis

Mansi

tum illum: *Non trades servum Domino* qui ad te confugerit, ne contristes eum, vertit, dici hoc præfectis ac ducibus animarum: *Deut. 23. v. 15. Ne contristes peccatorem confitentem, ac relinquere volentem, ut in desperationem abigas, qualecumque crimen vel quantumcunque admiserit, ne contristes eum.*

Jam verò, quis credat, nisi experientia ipsa docuisset, reperiri sacerdotes tam proficituræ, tam perditæ, tam profligatæ conscientia, ut Sacrosancto illo Sacramento abutantur ad fines pessimos, propriumq; suum commodum ac interesse, cum summo etiam scandalo, ac animarum sibi commissarum detrimento: *Considerate, quid de gregibus agatur* (verba sunt divi Gregorii Papæ homil. 11. in *Evang.* calidissimis lachrymis excipiendæ, quando Pastores lupi fiunt; hi enim custodiam gregis suscipiunt, qui insidiari gregi Domini non metunt, contra quos Dei gregem custodire debuerunt. Quoties non notitia in confessione hausta, illis servit ac suffragatur pro impuris suis satiandis desideriis ac appetitibus, peccandi que occasionibus quærendis, & pro eo, quod sanare deberent animas peccato infectas, ipsimet & alienas, & proprias suas inquinant, inficiunt, perdunt? Misera, ac de-

deplorandæ animæ, quæ dum sese commif-
fas putant manibus benigni patris, ac di-
creti Confessarii, ut in illis securæ possent
degere ac latere, fauces reperiunt lupi rapa-
cissimi! Unum aliud inconueniens tangit
S. Bernardinus; i. 4. serm. 36. Confessariis valde
familiarē ut more mercatorum fit, qui solent
merces suas meliori, ac leuiori dare pretio, ut
plures accipiant emptores: *Ita hodie accidit in
confessione, qui dant pœnitentias minores, ha-
bent maiorem concursum, & sic fit mercantia
de pœnitentibus, sic peccatores decipiunt, &
mittunt in infernum.*

Caput Octauum.

*De obligatione Ecclesiasticorum, quam ha-
bent ad orandum ac interpellandum Deum
pro mundi sustentatione, in quem
finem ordinati sunt, & con-
tuti prestatores.*

S. Propheta Jeremias causam ruinæ uni-
uersalis adscribit defectui orationis: cap.
12. *Desolatione desolata est omnis terra, quia
nullus est, qui recogitet corde. Servi Dei, dum
orationi insistent, cardines sunt, immo
Atlantes, qui mundum sustinent, prout illos*
ap.

Mansi

Veneris
de instig

appellat S. Hieronymus *Iob. 9. v. 13.* dum etiam
 tum illum Job interpretatur: *Sub quo caventur, qui portant orbem: Portant orbem dum eum, ne pereat, orationum fortitudine stinent.* Et magnus ille vitæ monasticæ Magister Joannes Climachus, *Gradu 18.* loquitur de efficacia orationis, inter alios, quibus eidem adscribit, effectus, unus est conservatio universi: *Oratio, si vim & efficaciam ejus spectes, mundi conservatio est:* Irrita peccatis nostris cœlestis justitia fulmine si omni momento nos invaderet, si suæ Ecclesiæ Christus de tali remedio non providisset, de quo jam olim prædixerat Zacharias *cap. 1. v. 10.* *Effundam super domum David, & super habitatores Jerusalem Spiritum precum.* Si oratio, dicet fortassis aliquis, sustinet mundum contineatque ac avertat cœlestis fulmen, cur donum tam præcellens, tam salutare specialiter adpromittitur domui David, & habitatoribus urbis Jerosolymitanæ? Respondeo, per illam domum David intelligi Ecclesiam, conformiter instructioni datæ cœlesti legato, ac paranympho Gabriel: *Luc. 1. v. 32.* *Dabit illi dominus sedem David Patris ejus;* per habitatores autem Jerosolymæ civitatis sacerdotalis, denotantur Ecclesiastici, ut intelligamus, providentiam di-

divinam supra nos specialiter effudisse gratiam istam, donumque orationis, ita spectans ad nos, tanquam proprium vocationi nostræ, ut in illa simus assidui, ferventes, nostroque exemplo, exhortatione, ac instructione, ejusdem tam præstantis doni gustum, ac appetitum etiam aliis instillemus. Hinc in concilio quodam Coloniensi, dum tractatur de Sacramento ordinis, habetur non in alium finem statum illum esse institutum, quam ut illo pro Ecclesia Deus jugiter deprecaretur: *Presbyterorum officium in orando Deum pro totius Ecclesia, & populi Christiani prosperitate situm est.* Ideo S. Cyprianus *Epistol. 8.* efficacissimè inculcat Episcopis, *plenâ diligentia, exploratione sincera oportet deligi, quos à Deo constet audiri.* Deinde in aliò loco, loquens de sacerdotibus, illorum declarat officium, & quibus rebus sese debeant impendere demonstrat: *Divino Sacerdotio honoratos, & in clericali ministerio constitutos, non nisi Altari, & sacrificiis deservire, & precibus atque orationibus vacare debere.* *Ep. 66.* Optimè intellexit Sanctus Carolus, *Act. Ecc. Mediol. pag. 262.* quanti interesset, ut Ecclesiastici homines essent orationi dediti, illique jugiter vacarent, ideoque indecreto aliquo Concilii

Pro-

Mansi

Veneris
de...
...

Provincialis, exquisitum præscribit examine
 Episcopis Diocesanis, iis qui ad sacros Ordines
 promoveri affectarent, proponendum
 in hunc modum: *An in orationis studio usque
 versamus, quibus meditationibus instructi
 Deum tacitus oret; quis orationis modus, quæ
 illius fructus, quæve utilitates, quot, quibusve
 partibus illa constet, quæ regula præparationis
 adorationem.* Hæc sunt quæ ad
 Ordinando inquirenda duxit S. Præsul, e
 quibus constat primarium officium, ac princi-
 pale exercitium nostrum debere esse, vacare
 re orationi. *Veri sacerdotes pondus populi
 sibi commissi viriliter sustinentes, pro peccatis
 omnium, velut pro suis, infatigabiliter supplicant
 Deo,* inquit S. Prosper, *Lib. 2. de Vit. Con-
 temp. c. 2.* proindeque ad sacros ordines ad-
 mitti non debent personæ tam salubris, quam
 necessarii exercitii inexpertes. Hinc, non
 sane mysterio Christus Salvator noster, dum
 carnis nostræ vestitus exuviis apud nos dege-
 bat in terris, noctes integras sæpius impendit,
 ac transegit in oratione: *Erat pernoctans
 in oratione Dei: Luc. 6. v. 12.* idque specialissi-
 simè, ac valde notanter fecit, dum suos e-
 legit Apostolos, *Qui plantaverunt Ecclesiam,
 ut qualis Advocatus esse debeat, demonstraret,
 qualis sacerdos, ut non solum diebus, sed
 etiam*

etiam nobilibus, pro grege Christi debeat precator assistere, innuit S. Ambrosius in Psal. 118. c. 20. in quo textu absque reflexione præteriri non debet verbum illud, *debeat*; vult namque S. Archi-Episcopus orationem Ecclesiasticorum non esse opus supererogatorium, sed justitiæ, sed debiti, non solum quia cum onere illo sumus ordinati, verum etiam, quia ob finem illum & stipendia, & redditus, quibus fruimur, percipimus: *Dictum est idcirco clericis temporales redditus à laicis assignatos, quatenus non solum pro sua salute, sed & vice, ac loco laicorum Omnipotenti ministrent, justumque judicem, non sibi duntaxat, sed eis, quorum vivunt stipendiis, placare, & reconciliare semper teneantur.* Sententia hæc est Dionysii Carthusiani, de vit. sacerdot. art. 3. in qua observanda summopere est obligatio strictissima, quæ nobis Ecclesiasticis incumbit, ad jugiter vacandum orationi, quam verba illa rigorosa innuunt, *semper teneantur*, quæ sane fundantur in illo, *ex pacto convenisti mecum*; primamque Carthusiani sententiæ partem, quoad redditus Ecclesiasticorum, nervose confirmat insignis dignissimusque sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Petrus Damianus; *Lib. 4. Ep. 14.* dum de materia illa beneficialium reddituum

ita

ita scribit: *Hac præsertim idcirco sacerdotibus conferuntur, ut ipsi pro populo precibus, ac votis insistere, ejusque debeant peccata portare.* Proventus, redditusque Ecclesiastici, non ideo conferuntur Clericis, ut illos lusibus jocis, aut crapulâ consumant, sed ut provisi de mediis ad vitæ sustentationem necessariis, omnes suas cogitationes ad Deum convertant, illi jugiter sint intenti, orationibus semper insistant ad Divini Numini placandam ac avertendam iram & indignationem, justè à populi delictis suscitata: Nunquid, *Inter vestibulum & altare plorabunt sacerdotes, & ministri Dei dicentes, parce Domine, parce populo tuo.* Ezech. v. 16. universa cantat Ecclesia in diebus penitentiae? Ideo insignis illa Hebræorum Heroïna Judith, dum ad extremas angustias ob arctissimam Holophernis obsidionem redacta esset civitas Bethulia, ut illam tam formidando, quam potente liberaret, recursum non habuit ad Oniam supremum populi Principem, aut ad Generalem exercitus Ducem, cui civitatis ipsius commissa erat defensio; sed ad Sacerdotes; *Judith. Misit ad presbyteros Chambri, & Carmi,* ut suis precibus ac orationibus extremam illam necessitatem, ac evidentissimum periculum præ-

præverterent, prout felici eventu, omnibus simul precibus insistentibus, factum est, liberata, cum ipsius Tyranni aggressoris morte ac internecone, ab obsidione civitate.

Adeo verum est sacerdotum precibus ac intercessione & Ecclesiam & imperia sustentari, ac manuteneri, ut tam sacræ, quam prophanæ historiæ abundè id testentur. Legimus in Annalibus Ecclesiasticis, *Baron. A. Ch. 407. n. 28.* de Honorio Imperatore, quod postquam acerrius Fratre suum Arcadium, de injuriis illatis, tum personæ sancti Joannis Chrysostomi, tum etiam Sanctæ Ecclesiæ Romanæ delegatis, reprehendisset, verba hæc memorabilia addiderit: *Certus sis, & ipsum Imperium nostrum & ruere & stare precibus sacerdotum;* videturque hujus figura præcessisse in Moysè, *Exod. 17.* qui dum orans vel levaret ad cælum manus ac brachia, Populus Israel vincebat, vel dum demitteret, ac ad terram manus reclinaret, vincebatur. Registratum similiter reperimus de Imperatore Basilio, ipsum ferventissimè commendasse filio suo Leonicuram, ac reverentiam sacerdotum: *Honora Ecclesiam Dei, ut tu in honorem vicissim à Deo habearis, & sacerdotes ejus reverearis, tanquam spirituales patres, & deprecatores pro nobis apud Deum.* *Bibl. Vet. PP. Tom. 5, cap. 3.* Multo evi-

Nauss

Vetus
de...
...

evidentius, ac certius suam agnoscit sub-
 stentiam à precibus ac orationibus sacerdo-
 tum, sancta Ecclesia, dum hujus rei plena
 fidem facit ipsa sacra Scriptura. Quis
 scit, omnem movisse lapidem, viresque sua
 exeruisse omnes, tyrannum infernalem, et
 turbandum, concutiendum, subvertendum
 collegium Apostolicum? *Luca 22. v. 31. Ecce
 Sathanas expetivit, ut cribraret vos sicut
 triticum;* Verum sacerdos ille æternus impe-
 tum illum, ac violentum assultum efficaci-
 ter retudit, fortissimaque prece sua repressit.
Rogavi pro te Petre. Curavit, per Hero-
 dem ministrum suum, capi ac incarcerari
 ipsum caput, summumque Ecclesiæ Pasto-
 rem S. Petrum, ut eo commodius facilius-
 que ovile Christi posset dispergere, illudque
 verificaretur: *Percutiam pastorem, et di-
 spergentur oves: Matth. 26. v. 31.* Verum ef-
 ficax, constansque fidelium deprecatio, mi-
 raculosam illius obtinuit liberationem: *Ora-
 tio fiebat sine intermissione, ab Ecclesia ad
 Deum pro eo. Act. 12. v. 5.* Ut paucis multa
 complectar, quamdiu in Clero vigeat verus
 ac fervens orationis spiritus, securissima
 manebit Ecclesia, ac si muro aliquo inaccessi-
 bili, ac inexpugnabili foret circumcincta;
 est enim oratio murus Ecclesia, qui per-
 rum-

*rumpi, non potest, prout dicit S. Joannes Chryostomus: Lib. 1. de orando Deo cap. 2. Facit hic ad rem, quædam ex libris Machabæorum opportuna observatio: 1. Machab. Cap. 27. Quænam putatur fuisse prima præda, quam in deploranda templi Jerosolymitani expilatione abstulerit impius, sacrilegusque Antiochus? An forte supellex ditissima vasorum sacrorum? An Rationale pretiosissimis ornatum, ac onustum gemmis? An Arcæ Cherubini? An denique mensa panum propositionis, quæ erat ex auro purissimo? *Accepit altare aureum, candelabrum luminis*, refert textus, quæ elegantissime, more suo, proposito nostro applicat Hugo Cardinalis: *Altare aureum, fervorem spiritus, unde ascendit fumus aromatum orationis, deinde candelabrum luminis, id est gratiam contemplationis*; Optime hoc novit Antiochus infernalis, semper intentus depredationi ac ruinæ Ecclesiæ, ac Christianitatis, hinc ad aliam prædam non aspirat, nullum aliud cupit spoliolum, quam ut in nobis extinguat spiritum orationis, quo obtento, scit debilitari Ecclesiam, ac tandem cogendam, ut suis cedat assultibus; quapropter summa cum ratione exhortatur S. Ephrem sæculares, *de sacer.* ut cordialicum affe-*

Nausi

Verus de castig

M...

affectu diligant Ecclesiasticos, quandoquidem per illorum orationes stabiliri, ac conservari debeat bonum commune: *Amamus Sacerdotes Dei, siquidem pro nobis, & pro mundo deprecantur.*

Ideo merito nobis, qui precibus nostris Deum placare debemus, ac cooperari salutis publicæ, singularis probitas, virtus & spiritus devotionis necessarius est, ne nobis intimetur, ac in nos torqueatur. *Vehementer illud sancti Bernardi: de conver. ad cler. c. 19. Vehementer qui ambulantes in carne, placere Deo non possunt, & placere velle præsumunt.* Hormisdus Pontifex, dignus S. Petri successor, pertè, clarissimèque monet, *Emendationem esse populo converit, quem necesse est orare pro populo. Dist. 62. Cap. non negamus.* Atque hinc Magnus ille Ecclesiæ Doctor, ac summus ejusdem præses, S. Gregorius, *Lib. 1. Ep. 24.* quamvis tam singulari præluceret pietate, vitæque innocentia, ut merito inter præcipuos sanctitate conspicuos Petri sedis haeredes, ac sequaces numeretur, semper tamen sibi ipsi, ex singulari humillimi cordis affectu, nobis pro exemplo relicto, impropertinèbat: *Qua fiducia apud Deum, pro peccatis alienis intercessor venio, apud quem de propriis securus non sum.*

Quo
instA
R
bunige
terrar
natur
rum.tius v
hïc p
dine rstituta
usuris
alibi fquadr
tution
mis sisit an
camp
finem
quam
dum i
est;

Ca

Caput Nonum.

Quod Sacerdotium pro salute animarum institutum sit; de illius valore, nostraque in ordine ad illud obligatione.

Articulus fidei est, authentizatus in symbolo Apostolico, non aliam ob causam, unigenitum Altissimi filium descendisse in terram, nostramque humanam assumpsisse naturam, nisi ob salutem quærendam animarum. Docet hoc, probatque clarissimè, totius vitæ ipsius hîc transactæ decursus, dum hîc pergit in Samariam, ut ad puteum à libidine revocet, tot virorum adulteram ac prostitutam mulierem, illic ex infamibus teloniî usuris suam ad sequelam trahat Matthæum, alibi similis farinæ hominem, Zachæum ad quadruplicem malè partorum excitet restitutionem, uno verbo, dum tot efficacissimis suis concionibus tot in cælum transmissit animal, quot amplissimus non capiat campus. Fundatâ itaque in terris illum in finem suâ Ecclesiâ, nos Ecclesiasticos tanquam instrumenta elegit, ad profsequendum id, quod ab ipso feliciter inchoatum est; *Dei sumus adiutores*, dicit Apostolus;

D

1. Cor. 3.

Nausi

Verus
de instigM
V

1. Cor. 3. v. 9. eandemque veritatem olim prae-
dixerat generosa Heroïna illa Judith, in
gnis Ecclesiæ typus, dum nervosis formis
bus hinc presbyteros ex spiritûs sancti
stinctu affatur: *Vos estis presbyteri in populo
Dei, & ex vobis pendet anima illorum.* Luc.
8. v. 21. Principibus sæcularibus incumbit
invigilare temporali populorum salutem
conservationem, Sacerdotibus autem com-
missum est, ut intendant æternæ animarum pro-
speritati, ut illas sanctificent, ac deducant
ad finem illum, in quem sunt creatæ, non
quod putatis esse lucrum illud, quod est
lumentum, ad quod aspirare debeant Eccle-
siastici, ut intentum tanti ponderis tantique
mèti assequantur? An fortè divites præbe-
bunt pingua beneficia? Erratis, si hoc creditis
longè aliam subtrahit informationem
Ambrosius: in Cap. 1. Isai. Clericatus officium
inquit, est quæstus plane non modicus, ubi
crum non pecuniarum acquiritur, sed animarum,
& hunc quæstum, & non alium contem-
peraverunt omnes Sancti. Sane S. Philo-
pus Neri (cujus indignus filius ego sum) fuit
in animarum salute totus fuit, prout de ipso
legitur in lectionibus officii Canonici, de
que ejusdem plane mentis S. Carolus, in
Caroli. 1. 8. c. 13. quod in eo principaliter
est

stra consistat vocatio, dum de isto tanto
Præsule veraciter affirmari potuerit, id quod
in sancto Joanne registratum legimus: *Ioan. 10.*
v. 3. Proprias oves vocat nominatim, cum
& distinctam notitiam, paremque curam
ac sollicitudinem habuerit omnium ac sin-
gularum animarum vastissimæ suæ illius
Diœcesis, solitus dicere sese ultroneè, ac
libenter renuntiasse suæ Purpuræ, ne hæc im-
pedimento sibi forte fuisset in lucrandis ac
juvandis animabus sibi concreditis, quas
tanti æstimabat, ut diceret, vel minimam ex
illis dignissimam esse assistentiâ cujusvis
maximi Pastoris; & hoc ipsum ipse practica-
bat, sequens informationem sancti Hiero-
nymi: *Ep. 13. Si officium vis exercere Presbyte-*
ri, aliorum salutem fac lucrum anima tue,
debentque scire (scribit alio in loco idem
sanctus) quod quidquid mali accidat pecori,
totum redundet in dedecus Pastoris: *Ep. 10.*
ad Furiam. Detrimentum pecoris, Pastoris igno-
minia est.

Si intelligerent Ecclesiastici valorem unius
animæ, ampliorem magisque sollicitam
pro illius conversatione curam demonstra-
rent: Si leo, non esse actionem ullam tam
eximiam, tam præstantem, tam sanctam,
Deoque placentem, quam lucrum anima-
rum,

Nansi

Veras
de pastoribus

M. J.

rum, quod manifeste confirmat S. Chrysostomus: *Hom. 3. in Gen. Nihil tam studiose affectat Deus, nec tam illi gratum est, quam salus animarum; Consentitque in idem Auctor operis imperfecti, Hom. 51. hæc scribens: Super omnia opera, pretiosiores DEUS æstimat animas; quanto magis credibile est, ut super omnia bona sua constituat eum, quod confert Deo lucrum animarum? Quidquid Altissimus operatus est, aut fecit in cælo, aut in terra, totum tendit, totum collimat ad illum finem, totum directum est in salutem animarum, dictisque meis ad stipulatur, et robur addit Clemens Alexandrinus, *Adm. ad Gen.* dum ait: *Nihil aliud est Domino curæ præterquam hoc solum opus, ut homo saluus fiat; Et nos Sacerdotes nulla alia de causa aliumve ullum in finem sacro Chrismate inuncti sumus, quam ut gustui illi, illi Dei desiderio, quo laborat pro animarum salute promovendo, occurramus, & ut illi satisfacere collaboremus: Unctionis fructus, est curam divina hereditatis: ille ergo officium hereditatis exequitur, qui sola querit lucra animarum,* scribebat S. Gregorius. *Cap. 5. in lib. 1. Reg.* Ast, si conceptum dignum aliquem formare velimus de infinito illo pretio, ac summa æstimatione, quam de unica solum animæ*

Chry anima habet Salvator, legamus parab^olam
 illam, eum in finem ab ipso propositam, in
 qua evidenter quasi æquiparat toti gregi
 unam solam oviculam balabundam, erran-
 tem, ac deperditam, de qua re, non abs-
 que stupore, dicit Tertullianus: *de pœnit. c. 8.*
Errat una pastoris ovicula, sed grex unâ cha-
rior non est, una illa requiritur, præ omni-
bus desideratur, grex unâ illâ charior non erat,
 nec prius quievit, quam illam invenisset,
 sublatam in humeros ad ovile apud reliquas
 reduxisset. Optimè hæc intellexit, melius-
 que in opere demonstravit magnus ille San-
 ctus Prælati Franciscus de Sales, dum
 continuo per multos annos obeundo Gene-
 vâ pagos (non absque manifesto vitæ peri-
 culo) singulis diebus concionabatur, pro
 auditorio sæpius non habens, nisi quinque
 aut sex è vilioribus rusticis, optimèque im-
 pensam suam judicabat operam, si vel pau-
 cas lucrari posset animas, ad quas quæren-
 das agros, campos, silvas obibat & villas,
 Redemptoris nostri exemplum imitando,
 de quo scripsit Apostolus: *Dilexit me, &*
tradidit semetipsum pro me: ad Galat. 2. v. 20.
 in quem locum dicit Chrysoſtomus: *Neque*
enim recnsaturus esset, vel ob unum duntaxat,
tantam exhibere dispensationem: ex quo de-
 duco,

Mansi

Verus
de
Mansi

duco, vel pro una sola anima, etiamsi nulla alia adfuisset, tantum fuisse operatum tanta præstita fuisse à Dei filio, quanta fecit pro omnibus simul.

Verum, antequam transeamus parabolas illam ovis deperditæ, observare debemus non absque mysterio verbum Incarnationis usum fuisse hujuscemodi similitudine, sed per illam voluisse insinuare Pastoribus Ecclesiasticis, quomodo specialiter debeant inquirere vestigia, instar Pastoris Evangelici, in solitudinem ovium, quæ magis sunt desolata, magis destitutæ auxilio, ac proinde præsentiori expositæ periculo, quales sunt quæ magis dissitæ habitant, Locaque difficillime accessa insident, unde & ad illas perveniendum illas visitandi, major labor est; siquidem animæ divitum, ac nobilium in civitatibus, absque eo quod solatio, ac instructione spirituali abundant, communis gregis vestigiis insistant, & si alicubi cespitent aut deviant, citius notatur error, seque ipsas, velint, ad orbitam reducere, ac juvare possunt. *Veni de Libano, sponsa mea: veni coronaberis*, legimus in canticis, *Cant. v. 2.* intelliguntque per sponsam hanc sacrosanctam Ecclesiam, animam aliquantulum electam; sed qualibus è geminis composita

est corona illa, quæ ei dicitur præparata?
De capite Amanæ, de vertice Sanæ, & Hermon, de cubilibus leonum & montibus Pardorum. Insolita sane, ne dixerim exotica corona! Quæ proportio potest esse inter prærupta, inter montium cacumina, inter Leonum ac pardorum spelæa, & coronam innocentia alicui animæ imponendam? Respondeo, applicando textum illum meo proposito: montes illi, loca illa acclivia ac inaccessa, ferarum potius quam hominum habitacula, Ecclesiasticis cum vero zelo Apostolico, ad quærendas, ad reducendas, ad salvandas animas derelictas scandentibus, in gemmas, in monilia in coronas pretiosissimas illis convertuntur: Hinc S. Carolus, celebris erit toti posteritati, cunctis sæculis, non ob prosapiæ suæ nobilitatem, aut natalium splendorem, non ob Cardinalitiam suam Purpuram, non ob honorem ac venerationem illi à Magnatibus, summisque Principibus impensam, sed ob subjectos pedibus, calceisque suis uncos ferreos, ut pro salute animarum, zelo armatus Apostolico, altissimos, præruptos, ac fermè inaccessibiles Alpes posset scandere: *Requirit à vobis animas Deus* (scribit Ministris sacris Alcuinus, Ep. 28. dignissimus Caroli Magni præceptor)

Mansi

Verus
de...
M...

ceptor) quas ad regendum accepistis; ex quo
 jectorum salute, vestra multiplicatur remun-
 ratio. Inter varia mysteria, ob quæ Sal-
 tor noster illos decoravit titulo lucis; *Rede-*
estis lux mundi, videtur mihi etiam esse
 lud, quia illa se indifferenter communio
 omnibus: absque ulla exceptione sex-
 atatis, conditionis, aut loci, ut eadem qua-
 que proportione sese genterer, in animi
 rum salute procuranda, Ecclesiastici; *In*
ritate didici, quia non est personarum ac-
ptatio apud Deum, inquit Hierarchiæ Eccle-
 siasticæ caput, æquali siquidem pretio con-
 stat Redemptori nostro anima minimi,
 abjectissimi rustici, quam Monarchæ potes-
 tissimi.

Ut debitè apprehendamus, quanti an-
 mas æstimare debeamus, auscultemus, si-
 gularem aliquam Sancti Bernardi doctri-
 nam: *Serm. 13. de Adv. Si stillantem de Cru-*
ce Domini sanguinem collegissem, essetque repe-
fitus apud me in vase vitreo, quod portari
sepius oporteret, quid animi habiturus essem
in discrimine tanto? At certè pretiosissimum
animarum thesaurum servandum accepi, pro-
quo Christus, mercator non insipiens, id est,
ipsa sapientia Patris, totum suum sanguinem
dedit. Quid ergo infelix, quo me vertam?

Si tantum depositum, quod sibi Christus proprio sanguine pretiosus judicavit, contigerit me negligentius custodire? Cnm ergo nobis Ecclesiasticis tot commissæ sint animæ, confidit Redemptor manibus nostris inexhaustum ac inestimabilem sacratissimi sui sanguinis thesaurum, qua ergo cautelâ, qua curâ, qua diligentia oportet nos illum custodire? Quis negare, aut ambigere poterit, quin Deus singularem in hoc erga nos amorem, ac favorem exhibuerit? Ioan. 15. v. 15. Jam non dicam vos servos, sed amicos, inquit Salvator noster benedictus suis Apostolis, & per illos nobis, dum eos in ultima cœna sacerdotes ordinaverat; quo autem signo, quo judicio aut experimento, poterimus nos reciprocè demonstrare Deo fidelem aliquam amicitia tesseram? S. Chryostomus id nos docet: Nihil adeo declarat, quis sit fidelis, & amans Christi, quam si fratrum curam agat; hoc maximum amicitia erga Christum argumentum. Rom. 31. ad pep. Quin & ipsemet Deus, per Prophetam suum Jeremiam c. 15. v. 19. apertè edicit, quanti faciat istam operam, quove honoris signo dignos judicet eos, qui in salute animarum procuranda laborant: Si separaveris pretiosum à vili, quasi os meum eris. S. Gregorius l. 18. Mor. c. 23. textum

Nansi

Verus
d. castig

tum hunc applicat illis, qui deviantes aberrantes animas, ad salutis viam reducendum verba illa Job exponit: *Omne presum vidit oculus meus. Cap. 28. Si Cæsari Tullius dixerit; Homines apud Deum nullarepius accedunt, quam salutem hominibus dant.* Or. pro Q. Lig. loquens utique de solalute corporali, quid dicemus de merito lucro, quod reportatis, qui animarum gloria, æternæque saluti cooperatur? Atque in hoc tam præstanti opere (& consequenter etiam illius digni præmio) desudat Ecclesiasticorum labor & industria, ut animas cælum deducant: quam excellens ergo opus istud, labor ille quam gloriosus? *Majus opus est, ex impio justum facere, quam creare cælum & terram, ex sententia sancti Augustini, Tract. 32. in Ioan. cujus rationem assignat Doctor Angelicus, quia, Bonum gratia unius hominis, majus est quam bonum natura totius universi: 2. P. Q. 113. art. 9. eodemque modo meditatur S. Bernardus: Medit. Totus iste mundus, ad unius animæ pretium, estimari non potest; non enim pro toto mundo animam suam Deus dare voluit, quam pro anima humana dedit. Si ergo tanti valoris sit anima, si sibi ita in illis complacere Deus, tamque luculenter, tam largiter re-*

compenset operam, in illarum cura, suble-
vamine, ac conservatione in via salutis im-
pensam, non video, quomodo ab illarum ad-
jutorio sese aliquis possit subtrahere, sed, ad
exemplum Christi pro illarum salute, non po-
tius debeat exponere media sua temporalia,
sed etiam sanguinem proprium.

Caput Decimum.

*Dum Ecclesiastici sunt instrumenta, per
qua multa bona obveniunt proximo,
hinc conveniens est, ut in ipsis re-
splendeat vera Probitas.*

Sanctus Clemens Papa, Constitutionum
Apostolicarum Lib. 7. Cap. 32 ut persuade-
ret, ac inculcaret populo honorem sacerdo-
tibus exhibendum, tribus usus est motivis,
quæ calcarium instur, utramque urgerent ac
propellerent partem; illum, ad omnem respe-
ctum debitum, nos, ad vocationi nostræ cor-
respondendum: *Honorate sacerdotes, ut Domi-
nos, ut beneficos, ut bene vivendi auctores.*

Vult ergo Pontifex, ut respiciamur, ac
honoremur tanquam Domini, *ut Dominos*;
de facto enim dedit nobis Salvator domini-
um animarum, dum illas nostræ directioni,
obedientiæ, ac authoritati subiecit; Ex hac

Nansi

Versus
diastig

M
H

ratione semper mansit Ecclesia, à primis
 que sæculis, in usu ac consuetudine, hono-
 randi titulo *Patris* illos, quibus incumbit
 ninarum cura, quales sunt Religiosi ac Sacer-
 dotes, titulusque ille, non solum amore me-
 primit, sed & denotat auctoritatem: *Sacer-
 ti thronus in cœlis collocatus est, & de cœlestibus
 negotiis pro nunciandi habet auctoritatem.*
 me putetis hæc dicere, inquit sanctus Chri-
 soffomus, *Hom. 5. de verb. Isaia.* quasi mea
 essent considerationes, aut conceptus, *Quod
 hæc dicit: Deus enim ipse sua auctoritate in-
 fragabili id confirmat: Quaecumq; ligaveris
 per terram, erunt ligata & in cœlis, quaecumq;
 solveris super terram, erunt soluta & in cœlis.*
Matth. 16. v. 19. Tam verum est, sortitos nos
 illud dominium, ut in alio loco phrasi magis
 ampliore idem Sanctus id confirmat: *l. 3. de
 sacrd. omnium rerum cœlestium potestas, illis à Deo
 concessa:* volebat dicere: *Omniū thesaurorum
 quos cœlū continet, Domini ac Patroni con-
 stituti, ac denominati sunt Sacerdotes, quos
 secundum prudens suū beneplacitum effuso
 dere, ac ex iis animas Fidelium possent ditare. Et
 hoc certè à fortiori verum est, si enim in po-
 testate nostra positus sit Altissimi Filius, ita ut
 ad prolationem paucorum verborum no-
 strorum promptissimè de cœlis descendat in
 terram: *Quomodo non etiam cum illo omnia**

nobis donavit? Petit Apostolus scribens ad Romanos Cap. 10. v. 6. *Quis ascendet in caelum, aut quis descendet in abyssum?* Cui tanta est concessa potestas, cui tam extraordinaria facultas indulta est, ut ad ipsum ascendat Empyreum caelum, eademq; autoritate descendat ad ipsum Baratri profundissimum, latens in terrae centro? Hanc habent jurisdictionem, hanc auctoritatem brachia, ac manus Sacerdotum, quæ dum super pœnitentem extendunt, solumq; ab illis duo proferuntur verba: *Absolute* vi eidem aperiunt Paradisum, infernum occludunt: *Sed quid dicit scriptura? propè est verbum in ore tuo. ad Rom. 10. v. 8.*

Ut beneficos. Hoc est secundum sancti Clementis motivum, quo adhortatur laicos, ut sacerdotes suspiciant ac venerentur tanquàm suos benefactores. Consecrati sumus oleo sacrosancti Chrismatis: *Oleum effusum nomen tuum; Cant. 1. v. 2.* ut denotetur, nostram illam inunctionem factam esse in beneficium universalis populi, & sicut oleum a libi aspersum, largè latèq; se solet diffundere, ita liberalitas, ita beneficentia Ecclesiasticorum sequaqua versum inter homines, maximè inter miseros sese debeat extendere, ac dilatare. Et hanc putò esse causam, quod respectu obligationis hujusmodi beneficentiæ, redditus,

D. 7 ac

Vansi

Versus
de iustis

M. J.

ac proventus clericorum, illorumque Prebenda, vocentur beneficia. Debent nos respicere homines, tanquam patres, ac genitores animarum suarum, illas enim in unum Baptismalibus regeneravimus, easdem pariter Eucharistico nutrimus, ut Medici & à vultu ribus, aliisque infirmitatibus spiritualibus curamus, adhortamur illos tanquam magistrum, defendimus orationibus, ac sacrificiis tanquam patroni; *Quid ultra debuimus facere, & non fecimus?* & qua via aliter qua methodo, quo amplius monstrari possunt medio suam erga populum beneficentiam Ecclesiastici? An fortè, modo ordinario illi benefaciant? Erratum præposterum est. An non centies millies comparabilius est, per sacramentalem absolutionem à vinculis infernalibus expediri, assertam in libertatem filiorum Dei, aut gaudere hereditate eorundem, quam frui exiguo arenæ grano terrenæ beneficentiæ? Prius autem à nobis semper recipit Populus, vi Divinae assurationis, scripto confirmatæ: *Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vitæ sunt, Ioan. 6. v. 64.* hæcque ita à nobis in universa Ecclesia dispersa sunt, indiesque in omni loco dispensantur, ut nemo sit, qui illorum fructu, per ministerium nostrum,

nequeat frui, ac gaudere. Et verò, ad quos
 alios habet recursum populus, pro suo
 consilio, pro adiutorio, pro sopiendis
 discordiis, reconciliandis animi, firman-
 da pace, pro sua in magnis tribulationibus
 consolatione, pro refectione portarum cœ-
 li moribundis, agonizantibus, eorumque
 ad ultimam luctam dispositione, pro oppor-
 tuno adiutorio, necessariaque subventione
 animarum in purgatorio, nisi ad Sacerdotes?
 Quinam alii, præter Sacerdotes, vigilant
 de nocte, ac contra astuti infernalis serpentis
 technas ac insidias pugnant, eludunt, ac ex-
 pugnant? S. Bernardus super illa Cantico-
 rum; *serm. 76. in Cant. Invenerunt me vige-
 les, qui custodiunt civitatem, optime ad pro-
 positum meum scribit: Quam boni vigiles,
 qui nobis dormientibus ipsi pervigilant, quasi
 rationem reddituri pro animabus nostris.
 Quam boni custodes, qui vigilantes animo,
 atque in orationibus pernoctantes, hostium in-
 sidias sagaciter explorant, anticipant consilia
 malignantium, deprehendunt laqueos, retia-
 cula dissipant, machinamenta frustrantur.*

Hanc ob causam S. Carolus, *act. eccl. Med.
 fol. 547.* summè zelosus pro conservanda ac
 augenda Sacerdotum reverentia, ac re-
 spectu in populo, ordinavit, ut non desi-
 nant

Nansi

Verus
de iustisM
V

nant hominibus proponere fastidia, laboria no-
 res, ac vigiliis, quas pro illis pati, ac ac rec-
 bire deberent: *Proponent illis molestias, vita illi-
 curas, vigiliis, quas populi causâ sustinenturâ no-*
 Sed quid de beneficentia ista volumus in-
 ultra id, quod in quadam synodo assertissimè
 Blesensis? *Sacerdos dicitur, quasi sacris à re-
 dans; dat enim sacrum de Deo, id est, præ divina
 tionem, sacram Deo orationem, sacrum in nostro
 id est, & carnem, & sanguinem, dat sacrum modis
 pro Deo, id est, exemplum. De Sacerdotibus Religi-
 scripsit S. Polycarpus sancto Ignatio, quod si
 ille in domo Dei sit quasi primogenitus, do serv-
 totum incumbat onus familiæ Christi, mus fi-
 nemque œconomix habeat curam populi
*In domo Dei velut filios familias majoribus
 divinorum bonorum œconomos, socios præce-
 DEI.**

Bene vivendi auctores. Hoc est tertium
 ultimumque sancti Clementis motivum, no-
 Ecclesiasticos plurimum, imo unicè conce-
 nens. Honorius, dignissimus Augustodunensis
 Augustodunensis Ecclesiasticus, *Lib. 1. gemma anima. ca-
 182. dum tractat de nomine Presbyteri, præ-
 nostra instructione scripto hæc reliquit
 Presbyter dicitur, præbens iter, scilicet populo
 lo de exilio hujus mundi, ad patriam cœlestis
 Regni, Cœlum, prout omnes sciunt, præ-*

labria nostra est, ob illudque creati sumus,
 ac recreati, id est, redempti. Verum quia in
 vita ista, tanquam in exilio, partim ex na-
 turae nostrae contaminatae fragilitate, partim
 ex inimici nostri infensissimi pariter ac astu-
 tissimi insidiis, saepius erramus, ac multo-
 rum a recta ad caelum semita deflectimus, hinc
 divina Providentia, semper excubans pro
 nostro bono, intenta semper nostris com-
 modis, tot ordinavit sacerdotes, tantum
 Religiosorum constituit numerum, tot ele-
 git sacros ministros, qui pro ducibus popu-
 li servirent. Clarissimam hujus rei habe-
 mus figuram in libro Josuae, c. 3. v. 6. ubi dum
 populus Hebraeus Jordanem transire debe-
 bat, mandatum fuit sacerdotibus, ut illum
 praecederent, atque iter per aquarum vor-
 tices panderent: *Ait ad Sacerdotes, tollite ar-
 cam foederis, & praecedite populum.* Sanctus
 Augustinus *Serm. 36. ad Fratres.* condecorat
 ipsos insigni hoc elogio: *Negotiatores e-
 rum, quae Dei sunt.* Quasi diceret: Debent Ec-
 clesiastici esse mercatores providi, debent
 esse intenti, non ut emant grana, procurent
 jumenta, equos permutent, aut diven-
 dant, cellas vino, dum bono pretio est, re-
 pleant, ut carius deinde divendant, harum,
 similiarumve rerum mercatores esse non de-
 bent,

Nansi

Veros
 de iustis

M
 17

bent, sed animarum, quarum lucrum
 quarum commodum, ac emolumen-
 tum, omni possibili modo procurare
 dere debent. *Eorum, quæ DEI sunt*
mercatores. S. Carolus, *Act. Eccl.* " *Ma-*
fol. 345. vocat illos interpretes, ac nuntios
 Dei: *Sacerdotes Dei interpretes & internun-*
cii quidam sunt: Ut sciamus, quod instar
 terpretum, per preces & orationes, à Deo
 ejus debeamus investigare ac inquirere
 luntatem, illamque deinde in pulpitis,
 privatis colloquiis populo annunciare;
vina voluntatis judices vocat nos pariformiter
 ter S. Prosper, *Lib. 2. de Vit. contempl. cap. 1.*
 tanquam internuntii per obsecrationes
 stras, negotia terræ cum cælo pertracta-
 mus.

Verum enim verò, ut in aliis vitam
 tuosam ac bene regulatam instillemus,
 alios ad virtutem, ad probitatem provo-
 mus, summè necessarium est, ut illos bono
 exemplo præcedamus. S. Bernardus
 quadam sua epistola ad vivum delineavit,
 expressit verum Ecclesiasticum: *Nihil sum-*
quærat, sed tantum Dei honorem, aut salutem
proximorum, aut utrumque; hoc enim agere
non solum implebit Pontificis officium, sed
etymologiam nominis, pontem utique se ipsum

cruciaciens inter Deum & proximum. Pertin-
it ponsiste usque ad Deum ea fiducia, qua non
re finiam, sed illius gloriam quarit; pertingit usque
ad proximum ea pietate, qua & ipsi, non sibi
rodesse desiderant. 1. cap. 3. v. 2. Ex quibus,
quis non videat, juxta mentem ac senten-
tam Divi Bernardi, sacerdotes non sibi so-
is debere vivere, sed potius saluti proxi-
morum, ut illos exemplo suo, suaque in-
culcata vita ad DEUM deducant, ac
quasi indice viam monstrant; id quod tam
necessarium est pro lucro animarum,
ut Sanctus Ambrosius, scribens super ista
D. Pauli verba ad Timotheum 1. cap. 3. v. 2.
Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, pro
nostra instructione dicat: debet hujusmodi vi-
tam habere immaculatam, atque compositam, ut
omnes in illum, & in ejus vitam, velut in ex-
emplar aliquod excellens, intueantur; Si
enim vita illorum sit vitiosa, quomodo
auctores, quomodo duces possunt esse
aliis, ad vitam virtuosam? Si sal infatu-
atum fuerit, in quo salietur? Ad ni-
hilum valet ultra, nisi ut conculcetur ab homi-
nibus; placuitque Salvatore designare non
esse causam aliam ob quam a Laicis deridea-
mur, ac despiciamur, quam dum vident nos
servire nostris appetitibus pravisque deside-
riis

Nausi

Veneris
de...
N...

riis, se autem à nobis exhortari, ut virtutibus nihil e-
 amplectantur; hocque idem de Ecclesiasticis posse et
 ad Eugenium Papam scripsit S. Bernardus *vitiositate*
Lib. 4. de consid. cap. 6. Aut ceteris honestiores, S. Leo
fabula omnibus sunt. Verum, non solum *us, &*
 cerdotes, ac Ecclesiasticos irrident sæculari *pore, no-*
 si non videant bono sibi ab illis præluce- hanc op-
 præiri exemplo, ast etiam occasionem *imus, no-*
 arripiunt, sese suis in turpitudinibus, ac *rire del-*
 leribus magis confirmandi, ac stabiliendi *cludo*
 primo suæ Prophetiæ capite plangit *lib. ad Frat.*
 Propheta universalem Hebræismi, à *capit. vos ma-*
 usque ad calcem, corruptelam: *A pl-*
pedis, usque ad verticem capitis, non est in e-
nitatis, rationem hujus reddit, quia, omne
put languidum, & omne cor mœrens. Per *Ut Ecc-*
 figuratur sacerdotium, prout explicat S. *era*
 rillus Alexandrinus, quia primum est, qui
 vivit ac movetur inter omnia nostra me- *E O i-*
 bra, ac sensus: si ergo sacerdotes serviant *E ani-*
 varitiæ, si superbiæ, libidini, hyprocrysi, *in suader-*
 rumnè est alia membra, quæ sunt populi *phetae*
 languescere, infirmari, imo planè defici- *Ecce, o-*
 Hæc deplorabat in Sacerdotibus veteris *perdas,*
 gis cum Isaia S. Cyrillus; sanctus autem *stituti*
 brosius in lege nova, novum planctum *scilicet* *Fideles*
 bit de nostris: *Qui, caput videntur esse E-* *scanda-*
clesia, morbo suo fraternum vitiant corpus, *nem E-*

nihil ex totius corporis compage insauciatum
 possit evadere, quod negligentium sacerdotum
 vitiositas non infecerit. Idem omnino sentit
 S. Leo Papa: Ep. 87. Totius familia Domini sta-
 bulum, & ordo nutabit, si quod requiritur in cor-
 pore, non inveniatur in capite. Juxta regulam
 hanc operemur, actionesque nostras diriga-
 mus, ne, dum populo cœlum referare ac ape-
 rire debemus, eidem illud occludamus. Con-
 cludo ergo cum sancto Augustino: serm. 36.
 Nolite cœlum claudere; clauditis, dum
 vos malè vivere ostenditis.

Caput Undecimum.

Ut Ecclesiastici per reprehensionem vitia
 eradicent in aliis, necessaria est illis
 vita irreprehensibilis.

EO ipso, quod deputati sumus ad regimen
 animarum, debet unusquisque sibi per-
 suadere, spectare ad se id, quod olim Pro-
 pheta Jeremiæ edixerat Deus, Cap. I. v. 10.
 Ecce, constitui te, ut evellas, & destruas, & dis-
 perdas, & dissipes, & aedifices, & plantes. Con-
 stituti itaque sumus, ac consecrati, ut inter
 Fideles tollamus abusus, evellamus vitia,
 scandala auferamus è medio per prædicatio-
 nem Evangelicam ac per correctionem, ac le-
 gi-

Vansi

Veni
de castigM
S

gibus charitatis moderatam reprehensionem, plantemus virtutes, bonorumque rerum spargamus semina, surculos infernitatis, ac perfectionis Christianæ; hæc est obligatio illa, cujus memorem reddidit Clerum suum S. Carolus: *Qui animam curam gerunt, quos in vitiorum face versari non advertent, cautè, & sapienter studium vitii deterrere, & ad virtutem cohortari, demq; in scelerum gurgite laborantibus, conferre verbis, consiliis, exemplis.* Act. Eccl. M. pag. 274. Servi illi magni illius Patrisfamilias, cujus mentionem facit S. Matthæus cap. decimo, innuunt ministris Evangelicis, zelo, quanto animo, ac generositate se debeant accingere, ad morum perverforum Ecclesia, cujus sunt operarii, succrescentia, tirpandum zizania; noverant illi, in agro mini sui de nocte fuisse injectum semen pernicium super frumentum optimum, hinc celeres se promptissimos, ac paratos offerunt, eant ad evellenda, ac eradicanda mala ista: *Vis, imus, & colligimus ea?* Matth. 13. Inter plurima mysteria, cur in unum congregantur manipuli, hoc unum aptè ad propertium nostrum assignatur ab Hugone Cardinale: *in cap. 2. Apocal. Datur manipulus ad significandum, quod ipse, & à se, & ab aliis de-*

absterge
diceret
li mod
macul
eorum
fit Ecc
tam ze
ipso sc
priis ea
ta pulc
Christi
ret, m
exhibe
bentem
jumoa
que su
curare
fius, in
comm
ta sit e
dam ze
per ha
cerdos
sacast
cit: Ze
Om
dotis z
la elec

abstergere sordes peccatorum : Idem est, ac si diceret : Debent ministri sacri omni possibili modo abstergere, ac mundare in se omnes maculas illas, quibus, quocumque modo, ex eorum defectibus inquinari aut scædari possit Ecclesia, pro cuius puritate ac munditia tam zelosum sese exhibuit Christus, ut de ipso scribat S. Paulus Apostolus, quod propriis eam laverit manibus, ut tota munda, tota pulchra objiceretur oculis suis : *Eph. 5. v. 26. Christus dilexit Ecclesiam, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ, ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta & immaculata* : Illudque summa cum vigilantia ac industria procurare debent Ecclesiastici, inquit S. Ambrosius, in *Pf. 118. v. 18.* cum in illum finem illis commissa eorumque fidei, ac custodiæ tradita sit electa sponsa ista, pro qua sancto quodam zelo debent armari, ac intrepidum semper habere animum : *Zelum debet habere sacerdos, qui incorruptam servare studet Ecclesia castitatem, & ideo Princeps sacerdotum dicit : Zelus domus tuæ comedit me.*

Omnino necessarius est in pectore Sacerdotis zelus ille, quo sancta Ecclesia, vinea illa electa Domini Sabahot à noxiis malorum
abu-

Mani

Veros
de castis

abusuum stirpibus, ac vitiorum vepribus
 purgetur, nosque interim tanquam indu-
 vineæ cultores, semper promptum, ac ad-
 num habere debemus cultuū correctionis
 reprehensionis, quo quidquid male pullu-
 quidquid inordinatè erumpit tempore
 præcidamus, ac amputemus: *Abjicitur*
prorsus (inquit generoso cum zelo, Ep. 76.
 Pontificia digno Magnus Leo) *pestifera*
à sacerdotali vigore patientia est, quæ sibi
peccatis aliorum parcendo, non parcit. Ut
 tem corda nostra efficacius moneat, ac quæ
 dammodo impetu factò concutiat, ut re-
 jus necessitatem fortius illis imprimat, fun-
 stum ac tragicum Heli summi Sacerdotis
 Sanctus ille producit exemplum, qui de-
 severè, prout debebat, corrigere neglecti-
 crilegos filios suos, tali repentina puni-
 fuit morte, ut & posteris dubiam reliquerit
 suam salutem, & in pœnam stirpem suam
 summo sacerdotio privaverit: *Filiorum suorum*
delicta tollerando, cum ipsis Divina justitia
sententiam meruit experiri, quia segnitudo
dulgentia dissimulavit plectere peccatores.
 contra Phinees, quia contempti supremi No-
 minis fortiter zelavit honorem, ab eodem
 summi Sacerdotii gradu meruit in recom-
 pensam decorari, voluitque per hoc univer-

(prout fat superque experientia docet) si
 deant socium, amicum, & à fortiori cog
 tos aut parentes offendi, aut aliqua affici
 juriâ, nec vitam curant nec facultates pro
 lius defensione, ast omnia exponunt, nec
 sistunt. donec illata injuria, aut resarc
 aut vindicetur. Et quis major amicus no
 Christo? An non mensura amoris est
 quod quis patitur pro objecto amato? *Ma
 jorem charitatem nemo habet, quam ut
 mam suam ponat quis pro amicis suis.* Ioan
 v. 13. Tantus fuit erga nos amor Christi,
 vitam, & seipsum pro nobis tradiderit, tra
 dit semetipsum pro nobis: Atque ultra
 dum in cœnaculo Sion dignatus fuit Apo
 lis conferre sacros ordines, hæc illis, &
 mnibus nobis, eorum successoribus, edixit
 vos autem dixi amicos, prout legimus in
 vangelio sancti Joannis cap. 15. v. 15. *Con
 ſti ergo sumus cum Christo, non solum
 citiæ, sed etiam consanguinitatis vinculo
 ipso, quo nos corporis ac sanguinis sui effi
 participes: Qui manducat meam carnem
 bibit meum sanguinem, in me manet, & ego
 eo.* Ioan. 6. v. 55. Jam verò, si nos videamus
 foro, in domibus, in Ecclesia, per vitia, ab
 sus, malos mores, peccata ac scelera, com
 nuo lædi, pessimè tractari, ac conculari ho
 nores

rorem ac respectum ipsius, nonne merito
usto zelo accendiamur armari debemus pro il-
lus manutentionia ac defensione, dum in il-
lum finem sumus ordinati, ac bene provisi?
i injuriæ illatæ Deo in ruborem egerint, ac
erecundia perfuderint, Regem sæcularem,
militem, ac conjugatum, quid nos, qui sa-
ram gerimus characterem præstabimus?
abescere me fecit zelus meus (dicebat David
al. 118. v. 159.) *quia obliti sunt verba tua inimi-*
mi.

Væ nobis, si improprio illi subjaceamus,
gistrato apud Isaiam Prophetam: cap. 56.
10. *Speculatores cæci, canes muti, non valen-*
latrare. Hoc modo apud Ezechielen
lis, & p. 1. v. 27 protestatur Deus: *Speculatorem de-*
te domus Israel: si dicente me ad impium,
orte morieris, nen annunciaris ei, neque lo-
quutus fueris, ut avertatur à vita sua impia, &
lum avertat, ipse impius in impietate sua morietur,
anguinem autem ejus de manu tua requiram:
sui effe-
rnam
s & eg-
eamus
ria, ab
a, con-
lcarit
norat

Naubi
Verus
de castis

traximus. Hinc Albinus in sua epistola providè movet : *Nolite tacere, ne populi cata vobis imputentur; inquit enim à vobis nimis Deus, quas regendas accepistis.* Et in no Canone legimus : *Ioan. Papa 8. dist. 86. facientis. Patientia culpam procul dubio habet, quæ quod potest corrigere, negligit emendare.* Negligentia, vel ut melius ac suavius dicitur patientia affectata, dissimulatio, conniventia, quando nimis diu durat, nimis diu differens reprehensionè, fit fomentum ac nutrimentum impietatis, nõ absq; fundato periculo actus occultioris alicujus infectionis : *Innocentius 83. c. error. Negligere, cum possis deturbare, et versos, nihil aliud est quàm fovere, nec caret, periculo societatis occulta, qui manifesto facti desinit obviare, quod est oraculum infallibile Vaticanum.* Qui non aliter amat pacem, quam turbet pacem ac quietem, tranquillum statum suæ familiæ, dissimulando defectus ac abusus, differendo reprehensiones, et (si opus sit) acres oburgationes, dum servare pacem cum hominibus, rumpit cum Deo; hoc suo in Pastoralis dicit apertè S. Gregorius : *3. Par. Admon. 23. Non nimis humanam pacem desiderant, prave modum mores nequaquam redarguant, et sentiendo perverfis, ab authoris se sui pati*

jungant. Furtum Achan non erat tam enorme peccatum, quod impedivit Hebræis victoriam, tantamque in populo Israëlitico causavit stragem ac ruinam, quam nimia Sacerdotum indulgentia, prout observavit Origenes: *Hom. 5. in Iosue. Uno peccante, ira Dei super omnem populum venit; hoc quando accidit? Quando Sacerdotes qui populo præsunt, erga delinquentes benigni videri volunt, & verentur peccantium linguas, ne forte de iis mala loquantur. Sacerdotalis severitatis immemores nolunt implere quod scriptum est, peccantem coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant.*

Ut autem noster ille zelus fructuosus sit, ut grata sit nostra reprehensio, necessaria in nobis est vita irreprehensibilis. Si rerum ordo immutetur, & laici jubeantur vivere pie, modestè, ac religiosè more sacerdotum, è contra hi corruptam, ac licentiosam, liberamque ducant sæcularium vitam, totum negotium in statum longè deteriorem reducitur, dum illis malis sacerdotum exemplis, suis in vitiis foventur, confirmantur. *Factus est sacerdos sicut populus* (ita lamentatur Gilbertus Abbas in *append. ad serm. S. Bernardi.*) *Ut licentior populus, sicut sacerdos fiat; qui in mundo sunt, errorem suum, no-*

Veras

de castis

Nov

strorum satis versute Enimis vere, tuentur
 emplo, mutuis ad vitia sese aut informant,
 fovent exemplis. Quem quæso effectus
 qualé vim aut energiam in corde delinque
 tis habere potest reprehensio hujuscem
 Sacerdotis? *Quomodo aliena corrigat, qui
 necdum desleuit?* Dicit S. Gregorius, *Lu
 Ep. 51.* idemque innuit Hormisda Papa,
 infructuosas esse reprehensiones, si
 nostra non sit absque culpa, ac irrepre
 sibilis: *Irreprehensibiles esse convenit,
 praesse necesse est corrigendis, nec quicquam
 li deesse persona, penes quam est religio
 summa & substantia disciplina.* Addu
 rant ad Salvatorem nostrum Hebræi fac
 dotes, tam malignantes quam zelanti
 mulierem adulteram, ut ab illo reciperet
 decimam super eam sententiam lapidationis.
 Quid autem in casu hoc inopinato ac sub
 decidit increata sapientia? *Qui sine peccato
 est, primus in eam lapidem mittat: Ioan. 8. 7.*
 Justa sententia, dicit S. Ambrosius: *Lib. 9. c. 76.*
*ac increatâ veritate dignissima: Quid tam
 divinum, quam ista sententia est, ut
 peccata puniat, qui exors peccati sit?* Idem
 alio loco cum similitudine valde appo
 ta repetit, quamque facile percipientes, quo
 rum interest: *Quis in cœno fontem requirit*

rat? An idoneum putabo, qui mihi det consi-
lium, qui non dat sibi? Lib. 2. offic. cap. 1. Et
Divus Bernardus ad Gill. L. Abb. cap. 20. Ap. log.
demonstat, quod si suspectus de aliquo vitio,
illud ipsum reprehendat, admonitionis aut
reprehensionis non debeat expectare fru-
ctum aut emolumentum. Nemo fidenter re-
prehendat, in quo se esse irreprehensibilem non
confidit; siquidem humanitatis est (nunquid
hæc urgens ratio?) omnium, in quo sibi
quisque indulget, aliis non vehementer
irasci.

Caput Duodecesimum.

Sacri Ministri, Sancti denominationem
fortiuntur, ac Ecclesie oculi nuncupantur,
sub qua metaphora varia adducun-
tur virtutes vocationem
nostram concernentes.

UT ad vivum exprimaturs spiritus, ac per-
fectio debita Clero, solent illum assimi-
lare Sancti Oculo, quæ & purior, & deli-
cator pars est corporis humani, fundantes
se fortassis super illa Salvatoris nostri verba:
Luca. II v. 34. Si oculus tuus fuerit simplex,
totum corpus tuum lucidum erit; si autem ne-

E 4 quam

Veni
Veras
de castis
M
P

quam fuerit, etiam corpus tuum tenebr
 erit: Si Clerus sit absque disciplina, si lie
 tiose, ac extra debitum ac honestum
 liberius, consequentia infallibilis est, si
 lem quoque futurum populum: plena
 id intonat os aureum *Chrysof. 38. in Matth.*
videris populum indisciplinatum, & in
giosum, sine dubio cognosce, quia in sacro
ribus culpa est. Si vero è contrario in
 ro sit vera virtus, experta probitas,
 merito sperandum est, eandem apparitum
 in populo, ideoque supra citatus S. Chry
 stomus omnem sibi adpromittit religio
 tem in populo, dummodo ea visa fuerit
 præcesseritque in Clero: *Si sacerdotum*
tegrum fuerit, tota Ecclesia floret. Idem
 S. Hilarius in *Psl. 138.* honorat Ecclesiam
 titulo oculi corporis mystici Ecclesie:
sacerdotes Ecclesia oculi sunt: Consentunt
 nostra gloria ac decore in eodem titulo,
 S. Hilario, S. Isidorus Pelusiota, *Lib. 2. Ep.*
 & D. Dionysius Carthusianus: *opus. de vita*
cerd. art. 13. n. 7. At verò S. Carolus *Conc.*
Cler. haud contentus præclaro adeo, tam
 illustri elogio, ut adæquatum formaret sac
 dotii conceptum, in quadã ad Clerum sua
 habita concione, plus ultra progressus est
 laudem nostram, dum sacros ministros in

solum appellat oculos Ecclesiæ, sed etiam pupillam oculi ipsiusmet Dei: *Hi sunt pupilla ipsa Dei oculorum.* Contenti tamen erimus cum titulo isto, quo nos cohonestat S. Hilarius, *Ath. Eccl. Mediol. pag. 1167.* ex quo ut fructum aliquem eliciamus, considerationes, ac reflexiones aliquas super illum instituamus.

Sacerdotes Ecclesiæ oculi sunt. Si oculorum instar collocati simus in loco sublimiori Christianismi, ut eidem luminis ac ducis instar serviamus, summè profecto, subtiliterque advertere debemus, quod sicut oculus materialis, levissima punctura læditur, minimo pulvere, atomo fermè obfuscatur, ac obtenebratur; eodem modo levis etiam culpa, defectus exiguus, sapius sufficiens est, ut nostram apud homines sæculares minuatur, si non plane perdat ac elevet existimationem. Mirabilem propositionem, sed verissimam, scribens de Ecclesiasticis, posteritati consignavit, Author operis imperfecti: *Hom. 10. Si vel levia peccaverit, nihil illi proderit sacerdotalis dignitas ejus.* Alba camisia, qua induimur, candore suo indicat, ministros sacros, ut dignè accedant ad altare, debere esse candidos moribus, integros vitæ: *Et vestis usque ad pedes descendens, quæ significat candorem vitæ innocentis,* prout docet

E 5 Hu-

Veni

Veras
de iustis

M
11

Hugo Cardinalis; in cap. 2. Apoc. cumque ca
 dore illo & caput ipsum operiatur, & ad
 des usque protendatur, toti totaliter ab
 debemus dealbari, ac candescere, de pla
 pedis, usque ad verticem, quod idem est
 si diceret; ne minimam malæ suspicio
 tomum, debere turbare, aut obfuscare
 ritatem, boni nominis alicujus Ecclesi
 ci: Ne in ullo fama nostra vulnere serpa
 ta ab occasione suspicio; unde non tantum
 fides facti, sed possibilitas est releganda men
 cii. (Concluditque S. Athanasius magis
 ille Theologus, Exhor. ad Mon. in cuius
 sto hæc interpretando scribo) Vita est
 clara, de qua nihil licet falsitati. Sancti
 Hieronymus Lib. 1. advers. Petil. loquens
 præsentia hac materia, innuit, vitam Sac
 dotis debere esse tam puram, tam immac
 latam, tam illibatam, ut ipsamet oculis
 reprobatorum malignitas nihil cernere possit
 quod culparet, multo minus, calumniari
 tur: Ut etiam maledictis adversariorum ca
 reat, ut quibus doctrina displicet, placeat
 actio. Atque hoc idem est quod Apostolus
 commendat Tito, dum illi hunc in modum
 scribit: In omnibus prabe te ipsum exemplum
 norum operum, in doctrina, in integritate,
 gravitate, verbum sanum, irreprehensibile, ut

qui ex aduerso est, vereatur, nihil habens ma-
lum dicere de nobis, ad Tit. 3. v. 7.

Ecclesie oculi: Quantumvis oculi nostri
obtusos suos supra sterquilinia, aliasque
fœtidas dimittant cloacas, ne minimas ta-
men inde contrahunt sordes, nullum eis
exinde adhæret inquinamentum. Tales
omnino debent esse veri sacerdotes, iisque
proinde merito tribuitur titulus lucis: *Vos
estis lux mundi*, lux etenim, uti & oculus,
hac gaudet immunitate, illo pollet privile-
gio, ut non maculetur, nec quidquam de
suo perdat candore, licet radiis suis latrinas
penetret, locaque immundissima illuminet,
ac perlustret; volo dicere, quod licet in
excipiendis confessionibus audiamus, quæ-
cunque tandem inhonestæ, ex huiusmodi
scientia nullatenus, nec per delectationem,
multo minus consensum, maculare debeat
conscientiæ nostræ puritatem. In ca-
su simili imitari debemus qualitatem aquæ,
materiam Sacrosancti lavacri Baptismatis,
quæ licet & originalis, & actualis peccati
abluat sordes, semper tamen in sua manet
puritate, semper limpida est, semper munda;
tritissima regula est: *Non nocet sensus, ubi
non adest consensus.* Si in antiqua lege infi-
ciebatur quis leprâ, morbi hujus iudicium

Veni

Veni
de castroM. V.
1711

ac censura ad sacerdotes deferebatur, ad alios; ad hos namque pertinebat inter lam discernere, ac pro eadem infectis offerre sacrificium: Credo, Deum nostrum, posteros per hoc docere, ac instruere voluisse, quod absque infectione nostra, ad vante speciali ipsius gratia, lepram mystice curare debeamus, atque illa infectos, ad accedentes, ita ab illa mundare, ut nos inquinemur.

Ecclesia oculi. Oculus, ex materia biliori est compositus, adspicit reliquas omnes corporis partes, coloris est caelestis ac scintillantis, situs etiam in eminentiore vultus parte, ex quibus omnium dignitas nostrae vocationis, super reliquas omnes, clarè deducitur: *Tales esse conueniunt* (inquit excellentissimè S. Augustinus, de *Christ.*) *Dei cultores, graves, prudentes, pios, irreprehensibiles, immaculatos; ut quis viderit eos, stupeat, & admiretur, & dicat, hi homines sunt Dei.* Ex quibus deducitur ac elicio, quod qui sunt destinati ad sacrum ministerium, licet vivent cum hominibus in terra, cum ipsis tamen nihil debere habere commune, sed Angelorum instar debent vivere in carne, quod evidentè affirmat S. Chrysostomus: *Lib. 3. de Sacer. Sic sacerdos*

omnes iudices esse volunt, ut nequaquam carne composito, ut humanam naturam non sortito, verum Angelo, ut humana infirmitatis minime participi, Quod idem est, ac si diceret, opus esse, ut sacerdotes, spiritu, oratione, conversatione, loquela, habitu, modestia, & in reliquis cunctis suis actionibus, se totaliter diversos, alios ac differentes ostendant à sæcularibus, & quamvis ex eadem concreti, ac formati sint materiæ massa nihilominus exhibere se debent totos spirituales, & quasi Angelos in mortali carne.

Ecclesie oculi. Totum corpus lumine suo illustrat oculus, illaque mediante luce, majorem acquirunt agilitatem membra reliqua in operando: *Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.* Luca II. v. 34. Ingeniosa est observatio Philippi Abbatis: *de Contin. Cler. c. 18.* Nonnulli dici existimant Clericum, quasi clarum, à claritate, eo quod sicut rutilat clarus præfulgida radio dignitatis, sic etiam clarere debet, re, & nomine sanctitatis. Vult dicere, claritatem debere esse inseparabilem, immo quodammodo connaturalem Sacerdotibus, ut illam diffundant in populum: atque hinc est, quod de veris Ecclesiasticis dicat Apostolus; *Ad Philip. 2. Lucetis ut luminaria in mundo;* Ubi e contra-

Venerabili

Venerabili
de castis

M. V.

rio de malis: *Per vos blasphematur nomen meum.*

Ecclesia oculi. Hominum artifex, illum oculos in sublimi collocavit, ut oculum intuerentur, non instar aliorum malium ad terram reclinatos, illoque significare voluit, quod, *conversatio eius sit in caelis.* In celebri illa concione, quam ultima cœna ad suos habuit Apostolos Christus, postquam jam essent consecrati, ista alia dixit: *De mundo non estis, sed ego elegi de mundo.* Ioan. 15. v. 19. Attendite, ac bene percipite, Apostoli mei, volebat dicere, quod eo ipso, quo estis modo consecrati sacerdotes, nihil amplius habeatis agere cum mundo; sed omnes vestrae cogitationes, intentiones, omniaque desideria, ad cœlum referri, ac supra se tendere debent; hocque unusquisque scire, ac bene perpendere debet, quod mundi impedimentis fuisse expeditum in instanti suæ ordinationis: *Existi ex Aegypto vir, quid tibi, & operi lateritio reliquum superest?* dicebat suis monachis S. Nilus, *Pag. c. 35. opusc.* dignissimus Sancti Joannis Chrysostomi discipulus, nobisque optimè potest applicari; etenim si ex singulari cœli favore ac gratia, semel pedem nostrum posuerimus extra sæculum, quid hoc aliud est, quam velle

dixisse
la, qu
ra illa
est, ex
arum
ac pe
postq
immi
culari
negoti
Ecc
culi st
tura.
necess
ter de
lura r
ptimi
dem r
totali
non d
na, se
patibi
stame
Eccle
tianus
mnus.
clesia,
tari,
dixi

dixisse Ægypto? Si semel ruperimus vincula, quibus ligati eramus in stricta ac misera illa captivitate, quis error, quæ dementia est, ex bono loco redire velle ad antiquas arumnas, ex loco libertatis repetere jugum, ac pedorem carceris? quod certe fit, dum postquam sacris sumus initiati, nos iterum immiscemus, ac immergimus negotiis secularibus: *Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus. 2. ad Timor. 2. v. 4.*

Ecclesia oculi. Si in ullare, certe in oculi structura admirabilem sese exhibuit natura, utpote quam tali effinxit symmetria, ut necessario quo se vertit unus, sese etiam alter debeat convertere, ita ut dum unus cælum respicit, sursumque sese erigit, alter deprimi nequeat, terramque conspicere. Eodem modo Ecclesiastici, tanquam toti, ac totaliter Deo consecrati, illiusque cultui, non debent vertere unum oculum ad terram, sed ambos extollere ad cælum, incompatibilis namque est in eodem loco Arca testamenti, cum idolo Dagon. Si forent Ecclesiastici omnes tales, qualis fuit Nepotianus, dignissimus sancti Hieronymi alumnus, 3. ad Heliod. quis splendor luceret in Ecclesia, quanta mundities, quantus ordo in altari, quanta modestia in sacris ministeriis?

Ju-

Nausi

Verus
de
astigM
V
11

Juvenis ille (prout de ipso scribit S. Hieronymus) equestribus deditus exercitiis, longam resistantiam factam Episcopo Avunculo suo, tandem sese resolvit ad vitam clericalem. Adscriptus militiae Ecclesiasticae, omnes suas mutavit cogitationes, omnibusque aliis depositis cum sepultis quasi praeeritis affectibus ac delirariis, tanquam mundo mortuus, totum se tradidit Deo. *Qui gemitus, qui ejulatio, qua interdictio cibi, qua fuga oculorum orbis?* Porro exercitia quibus se, jam factus Ecclesiasticus, occupavit, haec sunt: *si sollicitus, si niteret altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si vela semper ostia, non minus, non majus negligebat officium: ubicumque eum queres, in Ecclesia invenires; lectione assidua, & meditatione diuturna, pectus suam fecerat Bibliothecam Christi.* Qui haec vidisset in Nepotiano postquam factus est Ecclesiasticus, licet lyncus fuisset, ac odor super canum vim, an convertere potuisset ipsum mundo addictum fuisse, aut amasse equestria, venationes, & quidquid est hujusmodi? Haec exempla sunt, quibus nos conformare debemus, cum proportione personarum, eadem imitari, successores Ecclesiastici.

Ecclesia oculi: Pro coronide tandem huius capitis, dignissimum observatione est, quod si in aliis corporis humani membris levis aliquis oriatur defectus, non statim deformat hominem; ast in oculo, vel punctum unicum, unica arenæ particula, minima macula sufficit, ut illum deformat, turbet, plane destruat. Eadem ratio est in mystico oculo corporis Ecclesiæ, in quo membrorum aliorum defectus ac errores, licet interdum graves ac perniciosi, respectu, Ecclesiasticorum, licet levium, ac venialium, tolerabiliores tamen sunt, nec tantam inducunt devenustatem. Theodoretus super illum Psalmi 44. versum: *Vultum tuum deprecabuntur omnes divites plebis,* scribit: *Sacerdotum ordo, veluti facies quædam est Ecclesiæ, tanquam majori Spiritus dignitate exornatus.* Quod si ergo per defectum aliquem naturalem deformatur facies, quanto magis, citiusque oculus, membrum & nobilissimum, & delicatissimum? *Si nequam fuerit oculus, totum corpus tenebrosus erit: Luca II. v. 34.* Hancque excellentiam dum considerat S. Leo summus Pontifex, seriò admonet omnes Ecclesiasticos, atque hac tam salubri instruit lectione *Ep. 74. cap. 3. Sacerdotum tam excellens electio est, ut hac, qua in aliis mem-*

Vansi

Verus
de
clasticisM
p

membris non vocantur ad culpam, in illis
men habeantur illicita.

Caput Decimum Tertium,

De Spiritu, ac perfectione, neces-
saria Clerico.

SANCTA Mater Ecclesia, à Spiritu sancto
directa, in offertorio Missæ de sacratissimo
Eucharistiæ Sacramento, vitæ puritatem
innocentiam commendat Sacerdotibus,
bis ex capite 21. v. 6. Levitici desumptis:
*cerdotes Domini incensum & panes offerent
Deo, & ideo sancti erunt Deo suo, & non
luent nomen ejus.* Erant veteris legis sac-
dotes destinati, ad decoranda pecora,
ac boves &c. vel ad offerendum incensum:
& nihilominus prætendit ab illis DEUS
traordinariam vitæ sanctimoniam; non
ergo multo amplior requiretur in iis, qui
dinati sunt, ac constituti, non ad tractan-
das viles taurorum, aut vitulorum carnes
sed ad palpandum, ac offerendum ipsum
unigenitum, Altissimi Filium? Ego pro-
(confitetur de seipso Nazianzenus
non ausus sum me intromittere acingere
sacris illis ministeriis, manibusque meis con-
tingere, ac attrectare incruentum illud

crificium, nisi prius per opera sancta me
consecrassem, ac ad illud disposuissem; quod
idem est, ac si diceret, nisi prius in me ad-
vertissem aliquem vitæ irreprehensibilis te-
norem: *Quomodo mihi sacerdotis speciem & no-
men vindicasset, priusquam operibus sanctis
manus meas consecrassem?*

Non credunt Clerici, quod eo ipso,
quo tanquam intimi ministri ascendunt ad
altare, se strictissimè obligari ad vitæ singu-
larem probitatem, ac innocentiam; memi-
nit enim hujus S. Augustinus, *Serm. 43. de di-
fferentia, cap. 4.* dicitque, quod eo ipso momento,
quo ab Episcopo ordinantur, duo eidem ad-
promittant: *Clericus duas res professus est,
sanctitatem & clericatum, interius sanctita-
tem:* Ut sciat, inquit Hugo à S. Victore
in cap. 2. Apoc. quicumque adscribi cupit
militiæ Ecclesiasticæ, se totaliter debere re-
signare cunctis mundi impedimentis, seque
totum convertere ad Deum, ac illi jugiter in-
herere: *summitatem capitis in modum corona
radimus, ut mentem, qua nostrum superius
est, ad superna contemplanda & desideranda
liberam habere doceamur.* Ipsum superpel-
liceum, familiare Clericis, per albedinem
suam ac candorem, inquit S. Carolus, *Conc.
Med. 6. p. 7. tit. qua ad Divin.* admonet ipsos qua
mo-

Vansi

Veras
clericatus

M. V.

morum puritate debeant vestiri, quæ ven-
 innocencia debeat pollere is qui inter
 ricos cupit annumerari: *Cum superpelliceo*
qui amictus ex tela lineæ candida constat
duit Clericus, cogitet, quam personam suscipiat,
nempe à sordibus labeque puram, quæ
vestitus ille indicat: ita ut quoties confes-
 sionem suam crimine aliquo, aut macula re-
 rit inquinatam, toties illi vestis hæc ob-
 ac improperet id ipsum. Servit ad hæc
 litudo quædam pulchra ac apposita, quæ
 adfert Auctor operis imperfecti. *Hinc*
 Ut extruatur Ecclesiæ alicujus frontispic-
 um, certum est, quod lapides anteriores
 qui omnes sub aspectum cadunt, prius
 beant poliri, ac aptari pro locis sibi de-
 tatis, alioquin non essent pro ornamen-
 ast sua inepta ac inordinata grossitie in-
 tium offenderent oculos, cujus contraria
 est in iis saxis, quæ sub obtutum non ve-
 unt; eodem plane modo discurrendum est
 Clericis: *Foram lapides nullum habere*
bent nodum, aut angulum, qui si sic fuerint
totum ædificium derurpant: Sic & Clericus
lam debent habere maculam, quia ipsi sunt
chritudo Ecclesiæ. Hinc S. Carolus Archiepiscopus
Mediol, pag. 548. qui omni possibili modo
 maque industria nitebatur non solum

cite decorem domus Dei, quam unice dilige-
 bat, verum etiam promovere ac augere pul-
 chritudinem, ac splendorem Ecclesiæ, magno
 cum spiritu mandavit, ac inculcavit filiorum
 genitoribus, ut quas proles seu filios inten-
 derent applicare, ac impendere militiæ,
 Clericali, ut illos optima, ac solertissima
 cura studerent enutrire, illosque solum de-
 stinarent ad ordines sacros suscipiendos, in
 quibus eluceret melior indoles futura pro-
 bitatis, quosque aptiores judicarent ad
 cultum Divinum promovendum: nec imi-
 tarentur parentes illos malè feriatos, pejus
 autem & sibi, suisque prolibus consulentes,
 qui ut familias suas deonerent, illos Deo of-
 ferunt filios, consecrantque, quos inha-
 biliores, ineptiores, ac defectuosiores ju-
 dicant, in hoc sanè puncto ipso Caino pejo-
 res: *Parentes filios sacra militia oblatos, reli-
 giose erudiant, meliores, & aptiores ministe-
 rio Dei eligant, & quorum indoles præ se ferat
 spem virtutum, & disciplina sanctissima cle-
 ricalis.* Et si in hoc tam notabili puncto non
 advigiletur, sed admittantur ad ordines sa-
 cros, quicumque advenientes sive bonis præ-
 diti sint moribus, sive malis, sive docti sint,
 sive indocti, habiles aut inhabiles, non ædi-
 ficabitur certè, aut destruetur Ecclesia, prout
 opti-

Veni

Veni
deustig

optimè, & acutè advertit S. Hieronymus in cap. 2. ad Tit. Vehementer Ecclesiam destruit, meliores laicos esse, quam ricas.

Jam verò, si tanta pietas, tantus spiritus requiratur in Clericis, qui, ut ita dicam, sunt lapides exteriores, minusque respiciuntur à S. Ecclesia, quales ergo debent ministri sacri, qui sunt lapides sanctuarii. S. Ignatius Martyr, Ep. ad frat. Pont. Dom. mentionem fecit Diaconorum, scribit quaedam epistola: *Diaconi imitatores Am- licarum virtutum, qua purum, & incu- tum exhibent ministerium: hocque ipsum sinuatur illis ab Episcopo in eorum ordina- tione: Gratiâ sanctificationis eluceant, abun- det in eis totius forma virtutis, auctoritas modesta, pudor constans, innocentia puritas, & spiritalis observantia disciplina.* Amplius autem, ac excellentiora requiruntur in Sacerdote, prout innuit S. Isidorus Pelusiota L. 2. Ep. 205. *Tantum inter sacerdotem, quemlibet probum interesse debet, quantum inter cælum & terram discriminis est.* Idem est, ac si diceret, ne quidem sæcularium pro- ba vita æqua mensura est, debita regula- morum sacerdotalium: hi namque (sacer- dotes) absque ulla comparatione persona-

rum, gradus ac conditionis inæqualis eos debent transcendere; foretque dedecori in alta ac eminente dignitate constituto, simile tantum esse inferiori, nec tantum excellere virtute, quantum gradu; observavit iam olim hoc Auctor operis imperfecti, dum ita scribit, atque à minori ad majus argumentatur: Hom. 40. *Quomodo non sit confusio esse illos inferiores laicis, quos etiam aquare desesse, confusio est?* Et ut verum dicam, optime dixit S. Carolus, *Act. Eccl. Mediol. pag. 1062.* hicque valde opportunè venit; parum referre quod clerici in habitu, ac vestitu differant à laicis, nisi etiam distincti sint vita & moribus, estque nobis confusio omnis nostra exterior dignitatis ostentatio, ac supra laicos eminentia, si virtute ac probitate multis illorum simus inferiores; ita sentit, & verissimè, S. Carolus. Respondet, quasi per Echo, huic S. Archiepiscopo Petrus Blesensis, *serm. 12.* idemque plane clero impropere, dum super illa illius verba commentatur: *Erubescite Sidon, ait mare. Erubescant sacerdotes, si sacratio- ris vita inveniantur laici, qui hujus mundi fluitibus sunt immersi.* Certum est, quod si ea commoda, ea media, tales stimulos, ac motiva urgentia ad manum haberent laici,

laici

Verus
de laicis

laici

laici, iisque suppeditarentur ac liceret
 multo nobis sanctiores evaderent plures
 illis: Patent nobis sacrae scripturae,
 Sanctorum Patrum, tot spirituales ac
 ci, & ad pietatem excitantes codices, quos
 giter pervolvere deberemus; habemus
 nones, concilia, Bullas Pontificum; Theologia
 logiam moralem ac Scholasticam, con
 natores Evangelicos, ipsimet praedicam
 oramus, celebramus, quotidie sacram
 ta administramus, tot horis in choro
 oratorio, in Ecclesia degimus ad divina
 solvenda officia, & nonne haec omnia
 efficacissima sunt ad insignem in virtutibus
 ac vitae probitate faciendum progressionem
 ad urgendum nos, ut de bono in melius
 de meliori in optimum proficiamus? Heam gra
 Rex ille idololatra, ac gentilis Atalantioniae,
 Gothorum Dominus, prout refert Cassiodorus,
 dorus, *Lib. Variar. Ep. 24.* non sine ratione
 vitam Ecclesiasticam, caelestem appellat
Professio Clericorum vita caelestis est, quae
 semper occupata est in vitae aeternae virtutibus
 sis exercitiis. S. Bernardus *Serm. de trib.* ac
 accommoda omnino similitudine, non
 vocationis non solum praerogativam, sed
 etiam necessitatem declarat, qua obstru

eretur & obligamur ad maiorem, super re-
 plures, quos omnes, virtutem ac perfectionem,
 æ, magisque exemplarem vitam: Sicut pre-
 ac alio sam vestem exigua quevis macula turpius
 quod decolorat, ita à nobis multo magis exigitur ju-
 mus stitia, cum in aliis nevis, in nobis sit gravis cul-
 ; Thea: scribens autem ad Eugenium Papam
 conium quondam alumnum, tritam illam ei
 licamculcat paræmiam, ac præcedentia confir-
 cramat: idem lib. 2. de consid. c. 13. Inter seculares
 auro, nuga, nuga sunt, in ore Sacerdotum blasphemæ
 vina proia. Quæ Sancti verba, quantam non exi-
 ia meunt circumspeditionem in moribus nostris,
 virtutem quantam in loquendo cautelam, quam exi-
 gressioniam ac pœnitentem in vita puritatem,
 elius, dum levia illa, ac jocosa in oribus nostris,
 is? Itam grandia peccata sunt, dum sunt blasphemæ
 alarionia.

e Cali Totus habitus sacer, quo induimur, exterius
 e ratio exprimit interiorem vestitum virtuosum, quo
 pellere debemus esse adornati: opus non est, ut hæc
 est, quæ me in particulari cuncta referantur, cum
 e virtulla Hugo Cardinalis in cap. 2. Apoc. enueleatè,
 ac punctuatim explicet, ac incipiendo à ligulis
 , notamictus, aliisque, quibus nos in forma Cru-
 am, cis præcinximus in pectore, significatur,
 bstruod ipse habet (loquitur de Sacerdote)

F

San-

Nevisi

Veris
de castig

Nevisi

Sanctimoniam cordis, qua est sincera fides, meas, cis Christi, per amictum enim significatur, *Psal. 25*, qua videt in velamine, sicut amictus velis ca legitur. Per ligulas descendentes, quibus cingitur Tabernaculum designatur sinceritas, & integritas, quae non habet in duobus, scilicet de humanitate Christi, & divinitate; item alio cingulo cingitur superius, & tunc quo colligitur alba, & restringitur, & huius cingitur, ne defluat, per hoc significatur integritas corporis, qua debet restringi cingulo continentiae, ne defluat per delicias, & ineptias. Verum ut pergit. Ulterius pergens, ac loquens de sacramento praestantius etiam appositam refert explicationem debent. Sacerdos Evangelicus induitur casula, & hanc facit modicum habet foramen in medio, per quod facit caput egreditur cum amictu, ex omni parte est rotunda, & significat aeternorum in altitudine divinam contemplationem.

Notant ex pulchris hisce explicationibus singula Ecclesiastici, quantam sibi imponant instrumentationem, dum sacris illis sese induunt instrumenta mentis. Adjungit praestantibus ritum nostrum toties lavandi manus, per quod significatur, nos debere esse mundos, totaliter puros; unde etiam sacramentum ablutione verba illa *Psal. 26* proferimus; *Lavabo inter innocentes manus, ut*

fides mens, & circumdabo altare tuum Domine.
 Psal. 24. v. 6. Quin & ipsi quoq; veteris Mosai-
 cae legis sacerdotes, dum intrare debebant ad
 Tabernaculum, & accedere ad altare, lavare
 non solum manus, sed & pedes jubebantur,
 prout satis rigidè illis præcipitur Exodi cap.
 30. & tamen, prout dicebam in principio
 hujus capituli, nihil aliud habebant agere,
 quam tractare animalium carnes, incensum
 offerre, ac panes disponere, & observare:
 Verùm, totum illud figura quædam erat,
 de ac prænotatio munditiei summæ, qua polle-
 catione deberent in nova gratiæ lege manus no-
 stræ sacerdotales, qui tractamus ac dispensa-
 mus sacratissimum Agni immaculati corpus,
 quod sapius, nostris cum precibus elevamus
 in altum, versus cælum, ad implorandam
 divinam misericordiam, simul & ejusdem
 singularem gratiam, pro eo quod simus in-
 strumenta tantæ benedictionis, quod sacra-
 menta administremus, quod nos ita exalta-
 verit, ut absolutionem sacramentalem con-
 ferre possimus: Ideoque antequam sacer-
 dos canonem recitare incipiat, antequam
 sacram attingat hostiam, ordinavit sacra
 Ecclesia, ut prius digitorum abluat summita-
 tes, ut sciamus, quod ab omni, etiam levif-
 simo,

F 2

Nevisi

Venas
de castig

M
N

fimo, non solum defectu, sed & nave
 ra debeat esse anima ista, quæ ad sacru
 tremendum illud accedit Altare: Et
 ad sacramenta cœlestia consocienda proce
 (inquit Areopagita, Cap. 3. Eccl. Hierar
 oportet esse munditiâ, ut ipsas quoque
 extremas imagines purgatas habeant,
 que ad reverenda mysteria, quantum fac
 similitudine puritatis accedere. Et ut
 eludam totum duobus verbis Sancti
 brosii, Lib. 1. offic. vet. ita debent vivere
 clerici, ut etiam, inter dissolutiss
 laicorum ac sæcularium mores, in illis
 ta debeat apparere modestia, ac com
 nentia, qua facto demonstrant
 ac opere, quod sint: Ca.
 stra Sanctitatis.

